

Чернігівський громадський комітет захисту прав людини

Діяльність осередків політичних партій Чернігівщини

Чернігів 2005

*Це видання здійснено за підтримки
Міжнародного Фонду „Відродження” в
рамках проекту „Громадський моніто-
ринг діяльності осередків політичних
партій Чернігівщини”*

Діяльність осередків політичних партій Чернігівщини. – Че-
рнігівський громадський комітет захисту прав людини, 2005.– 104 с.

ISBN 966-8701-00-3

У книзі представлена інформація про стан підготовки політичних партій Чернігівської області до парламентських та місцевих виборів 2006 р. Довідково подана інформація про сучасний соціально-економічний стан регіону та електоральні уподобання, сформовані попередніми виборчими процесами та діяльністю партій у міжвиборчий період.

Книга буде корисною для широкого загалу напередодні виборів 2006 р.

Це видання стало можливим завдяки спільним зусиллям громадських організацій: "Чернігівський громадський комітет захисту прав людини" (виконавчий директор і керівник проекту – Віктор Тарасов) та "Товариство "Ініціатива" (експерт Олександр Покаржевський), громадський експерт проекту – Олександр Соломаха - Чернігівське міське відділення ВГО «Комітет виборців України».

Колектив авторів висловлює подяку всім, хто сприяв у підготовці цього видання. Окрема подяка художнику-карикуристу Андрію Більжо, без ілюстрацій якого наше видання не було б завершеним.

© Чернігівський громадський комітет захисту прав людини, 2005

© А.Більжо, ілюстрації, 2004-2005

© О.Покаржевський, малюнок "Україна – 2005"

ISBN 966-8701-00-3

З М І С Т

ПЕРЕДМОВА	5
1. Характеристика Чернігівської області	11
1.1. Загальна інформація	11
1.2. Аналіз стану регіональної економіки	11
1.3. Доходи населення області	12
1.4. Загальна сума заборгованості з виплати заробітної плати	13
1.5. Рівень безробіття	14
2. Виборчі процеси в регіоні та їх вплив на формування електоральних уподобань	15
3. Суспільно-політичні реалії січня-березня 2005 р.	16
3.1. Перші призначення	18
4. Політичні партії на Чернігівщині: квітень – вересень 2005 р.	19
4.1. Структурно-організаційна спроможність осередків політичних партій	19
4.2. Матеріально-технічне забезпечення осередків партій ..	20
4.3. Політичні партії в місцевих органах державної влади та місцевого самоврядування	21
4.4. Активність осередків політичних партій	22
4.5. Публічна агітація	27
4.6. Формування коаліцій	28
4.7. ЗМІ і вибори	30

4.8. Динаміка висвітлення політичних партій: квітень-вересень 2005 р.	31
4.9. Електоральні настрої через призму статистики	39
4.10. Кадрові ротації	42
4.11. Відлуння президентських виборів 2004 р.	44
4.12. Влада і ЗМІ	45
4.13. Місцеві вибори	47
5. Неурядові громадські організації і політичний процес	48
6. Особливості політичного життя в районах	50
7. Висновки та рекомендації	60
8. Політика та політикум очима народу	61
9. ДОДАТКИ	65

ПЕРЕДМОВА

Демократія без політичних партій не є дієздатною демократією, оскільки саме вони, партії, є головними інститутами політичної системи.

Аналізуючи реалії сучасного світу та динаміку процесів, що в ньому відбуваються, неможливо залишити поза увагою проблеми, пов'язані з діяльністю політичних партій. У більшості розвинених держав їх існування та діяльність представляє собою загальновизнану норму, трактується як невід'ємний атрибут здійснення влади через представництво народу, який є джерелом політичної влади, здійснюється тільки завдяки виборам представників і уможлиблюється через залучення партіями широких верств населення до участі у політичному процесі.

Важливі зміни відбулися в Україні з проголошенням її незалежності. Процеси перетворення зруйнованого соціалізму на систему демократії та ринкової економіки не мали аналогів, адже йдеться не лише про програму реформ, а про зміну системи, зміну ідей, цінностей, структур та знарядь влади. У політичному житті ці процеси пов'язані також з переходом від одно- до багатопартійності. Однак, очевидний і той факт, що партії і політична еліта не завжди реагують належним чином на проблеми, що виникають під час трансформаційних процесів. Недостатній досвід як при проведенні самих демократичних процесів, так і в створенні, організації і програмному спрямуванні партій є важким тягарем для самих політичних партій і розвитку демократії в цілому.

Після кількарічних дебатів прийнята система проведення виборів до рад всіх рівнів на пропорційній основі. Опоненти цієї системи мотивують свою позицію різними чинниками, в тому числі надзвичайною слабкістю регіональних партійних осередків, що безумовно, стане на заваді формуванню компетентних та дієздатних органів місцевого самоврядування. Така позиція стосовно Чернігівщини підтверджується тим, що далеко не завжди переможці у мажоритарних округах представляли політичну силу, яка перемогла тут на

пропорційній основі. Хоча при цьому можна говорити і про інші аспекти українських виборів. Але в будь-якому випадку пропорційна система отримала місце на життя, і це неминуче призведе до політичної структуризації регіонів, посилення участі політичних партій у формуванні місцевих та регіональних органів влади. Особливо ці процеси посиляться після вступу у дію положень Конституційної реформи.

Чи готові регіональні політичні структури до цього? Чи здатні до участі у формуванні політичної волі, професійно та відповідально представляти інтереси населення напередодні нових виборів? Пересічний виборець буде занурений у море передвиборної інформації. Від того, наскільки він зуміє зорієнтуватися, залежить його доля, доля держави.

Тому, одне із головних завдань, які ми ставили перед собою - надати йому можливість хоч якось чином зорієнтуватися у політичному житті регіону на старті виборчих перегонів. Далі слово за представниками політичних партій, за прозорістю та відкритістю їхніх рішень, за послідовністю дій, професіоналізмом у проведенні самої компанії, а також від сприйняття електоратом особистих якостей лідерів регіонального політикуму.

Останнє ж слово за виборцем, і він не завжди сліпий.

У рамках реалізації проекту був проведений моніторинг газет, серед засновників яких є представники місцевих органів влади щодо висвітлення ними діяльності політичних партій. Анкетування найбільш дієвих осередків, особистих відвідувань офісів, інших офіційних та неформальних джерел.

П р и м і т к а . Враховуючи вислів Джозефа Аддісона, що "Людина відрізняється від усіх інших створінь здатністю сміятися", автори вирішили дещо "оживити" дане видання цитатами А.Бірса та ілюстраціями художника-карикатуриста А.Більжо.

ДВА ПОЛИТИЧЕСКИХ ДЕЯТЕЛЯ

Нет для меня ничего желаннее, - сказал Первый, - чем благодарность моих сограждан.

- Да, это было бы весьма лестно, - сказал Второй. - Но, увы! Для того чтобы удостоиться такой награды, надо отойти от политики.

Секунду они смотрели друг на друга с невыразимой нежностью, потом Первый Политический Деятель проговорил вполголоса:

- На все воля господня! Поскольку мы не можем надеяться на такую награду, не будем роптать и удовольствуемся тем, что имеем.

И, отняв на миг правую руку от государственной казны, каждый из них поклялся, что роптать не будет.

ДОСТОПОЧТЕННЫЙ ЧЛЕН КОНГРЕССА

Один член законодательной комиссии, торжественно поклявшийся своим избирателям, что красть он не будет, по окончании сессии приволок в дом чуть ли не добрую половину купола капитолия. Узнав об этом, его избиратели созвали митинг и, исполненные негодования, постановили вывалить своего представителя в смолу и перьях.

- Это вопиющая несправедливость! - сказал член законодательной комиссии. - Я действительно обещал вам не красть, но разве кто-нибудь слышал от меня, что лгать я тоже не буду?

Избиратели сочли его человеком честным и выдвинули в конгресс Соединенных Штатов, пожелав ему ни пуха ни перья.

А.Бирс

Голосование – Осуществление права свободного гражданина валять дурака и губить свою родину.

Избиратель – Человек, пользующийся священным правом голосовать за того, кому отдал предпочтение другой.

Конгресс – Собрание людей, которые сходятся, чтобы отменить законы.

Консерватор – Государственный деятель, влюбленный в существующие непорядки, в отличие от либерала, стремящегося заменить их непорядками иного рода.

Преданность- Добродетель, присущая тем, кого вот-вот должны предать.

Союз – В международных отношениях – соглашение двух воров, руки которых так глубоко завязли друг у друга в карманах, что они уже не могут грабить третьего порознь.

Адміністративна карта Чернігівської області

1. Характеристика Чернігівської області

1.1. Загальна інформація

За своєю площею, що складає 32,9 тис. кв. км, Чернігівська область є однією з найбільших областей України (5,3% її території). На північному заході область межує з Гомельською областю Білорусі (227 км держкордону), на сході - із Сумською, на півдні - з Полтавською, на південному заході і заході - з Київською, на півночі - з Брянською областю Росії (199 км держкордону).

Область поділяється на 22 райони, в ній налічується 15 міст, у т.ч. 3 міста обласного підпорядкування (у м.Чернігові проживає 305 тис. осіб., у м.Ніжині - 76,6 тис., у м.Прилуках - 64,9 тис.) та 12 міст районного підпорядкування. У межах області знаходиться місто чорнобильських атомників Славутич - особливий анклав, адміністративно підпорядкований Київській області. На Чернігівщині є 31 селище міського типу, 1519 сільських населених пунктів.

Станом на 01.01.2004 кількість населення Чернігівської області складала 1206,8 тис. осіб, зокрема 58,4% міського населення та 41,6%. сільського. Зафіксована диспропорція між чоловіками 45,4% і жінками 54,6%, яка склалася за рахунок громадян старшого віку.

1.2. Аналіз стану регіональної економіки

Чернігівська область має індустріально-аграрну структуру господарства. Займаючи 5% території, де проживає 2,6% населення України, вона забезпечує майже 80% загальнодержавного випуску вовняних тканин, 76% шпалер, 27% хімічних волокон і ниток, 18% видобутку нафти, єдина в Україні випускає кордну тканину, пожежні машини, білкову оболонку, піаніно, окремі види обладнання для галузей АПК.

У структурі промислового виробництва пріоритетними є: харчова промисловість та перероблення сільськогосподарської продукції (у тому числі тютюнова, молочна, м'ясна промисловість, вироб-

ництво пива), добувна, целюлозно-паперова промисловість. Помітне місце займає машинобудування, ремонт машин та устаткування, виробництво продуктів нафтоперероблення (газу), легка промисловість.

Лідером промисловості Чернігівської області є тютюнова компанія ВАТ "Прилуки". Виробляючи третину продукції всеукраїнського ринку цигарок, підприємство є також і лідером серед усіх тютюнових компаній України. ЗАТ "Чернігівський пивкомбінат "Десна" входить до десятки найбільших пивзаводів України. Чільні позиції посідає й акціонерне товариство "Чернігівське хімволокно", яке випускає кордні тканини, хімічні волокна та нитки. Корюківська фабрика технічних паперів, яка спеціалізується на виробництві шпалер, випускає близько 76% їх загальноукраїнського виробництва. Прилуцький орендний завод "Пожмашина" - єдиний в Україні з випуску пожежної техніки. Підприємства й організації області поставляють продукцію більш ніж у 60 країн світу.

1.3. Доходи населення області

За інформацією Чернігівської обласної державної адміністрації (<http://www.regadm.cn.ua>) номінальні **доходи населення області** за січень-червень 2005 р., порівняно з відповідним періодом 2004 р., збільшилися на 46,4%. Наявні доходи, які можуть бути використані населенням на придбання товарів і послуг, збільшилися на 48,1%, а реальні наявні, визначені з урахуванням цінового фактора, - на 28,8%. У розрахунку на одну особу наявний дохід становив 2178,8 грн. - це більше на 50,6%, ніж за відповідний період минулого року. У середньому за місяць ця сума склала 363,1 грн. і становить лише 85,8% розміру законодавчо встановленого прожиткового мінімуму.

У січні-вересні 2005 р. **середньомісячна номінальна заробітна плата** штатного працівника становила 571,59 грн., що перевищило в 1,7 рази рівень мінімальної заробітної плати (332 грн.), в 1,3 рази - законодавчо встановлений прожитковий мінімум для працездатних

осіб (453 грн.) і більше, ніж на третину (35,9%), - показник відповідного періоду минулого року.

Загалом майже в половини (44,3%) зайнятих в економіці області нарахована заробітна плата не перевищувала прожиткового мінімуму для працездатних осіб. Водночас, у кожного третього працівника нарахування становили від 500 до 1000 грн., у кожного сьомого - понад 1000 грн.

При зростанні споживчих цін в області у вересні 2005 р. по відношенню до серпня на 0,3% **реальна заробітна плата** найманих працівників зменшилася на 1,6%, а відносно вересня 2004 р. зросла на 17,8%. За 9 місяців з початку року, порівняно з відповідним періодом 2004 р., цей показник збільшився на 18,3%.

1.4. Загальна сума заборгованості з виплати заробітної плати

Загальна сума заборгованості з виплати заробітної плати впродовж вересня п.р. збільшилася на 0,2 млн. грн. (на 1,1%) і на 1 жовтня п.р. становила 18,5 млн. грн.

Основна частка заборгованої заробітної плати не виплачена підприємствами промисловості (44,1%) та сільського господарства (31,8%). При цьому майже третина (31,8%) усього боргу створена на підприємствах Прилуцького (16,8%) та Бахмацького (15%) районів.

Значна сума боргу - 2,8 млн. грн. - залишилася на підприємствах та організаціях, що призупинили свою економічну діяльність у 2001-2004 рр., але не звітували про погашення заборгованості. Найбільші борги мають підприємства сільського господарства (1,2 млн. грн.), промисловості (1 млн. грн.) та транспорту (0,5 млн. грн.).

На 1 жовтня п.р. кількість працівників, які вчасно не отримували заробітну плату, становила 17,8 тис. осіб (6,6% загальної кількості), з яких кожен другий був зайнятий на підприємствах сільського господарства та кожен четвертий - у промисловості.

Середній розмір боргу одному працівнику становив 537 грн., що майже дорівнює середньомісячній заробітній платі, нарахованій за січень-серпень 2005 р. У промисловості цей показник становив 851 грн. (1,1 середньомісячної зарплати цього виду діяльності), у сільському господарстві - 368 грн. (1,2).

1.5. Рівень безробіття

За повідомленням Чернігівського обласного центру зайнятості, рівень безробіття на 1 квітня 2005 р. становив 4,1% постійного населення працездатного віку. На обліку в центрах зайнятості на 1 квітня 2005 р. перебувало **27594** незайнятих громадян. Серед зазначеної категорії громадян 97,4% мали офіційний статус безробітних, з яких дві третини (66,7%) отримували допомогу по безробіттю.

	На обліку в центрах зайнятості на 1 квітня 2005 р. перебувало	У % до середньорічної чисельності постійного населення працездатного віку
Чернігівська область	27594	4,1
м.Чернігів	4122	2,1
райони		
Бобровицький	466	2,4
Щорський	719	4,7

За січень-березень 2005 р. послугами державної служби зайнятості скористалися 13,9 тис. не зайнятих трудовою діяльністю громадян, що на 3,3% менше, ніж за відповідний період 2004 р.

2. Виборчі процеси в регіоні та їх вплив на формування електоральних уподобань

Електоральні настрої жителів Чернігівщини, починаючи з парламентських виборів 1998 р. і закінчуючи президентською виборчою кампанією 2004 р., зазнали значної трансформації. Зміни у цей період пояснюються покращенням соціально-економічної ситуації у регіоні (рівень довіри до лівих постійно падав на тлі зростання рейтингів у так званих центристських та правоцентристських політичних сил). Так, у 1998 р. за партійні списки лише трьох лівих партій (КПУ, СПУ та ПСПУ) проголосувало близько 56% виборців Чернігівщини. Водночас із 6 депутатів, обраних у мажоритарних округах, не було жодного представника цих політичних сил. Домінування прокомуністичних настроїв на Чернігівщині зберігалось ще під час виборів Президента України у 1999 р. За підсумками голосування у другому турі, що відбувся 14 листопада 1999 р., за Петра Симоненка віддали свої голоси 56,27% виборців, за Леоніда Кучму - 37,47%.

Після парламентських виборів 2002 р. область практично залишила так званий "червоний пояс". За Комуністичну партію України проголосувало всього близько 17% виборців, тоді як майже 25% жителів області віддали свій голос виборчому блоку політичних партій "Блок Віктора Ющенка "Наша Україна". Рівень довіри виборців до комуністичних ідей значно зменшився, поступившись місцем ідеологіям національно-патріотичного, соціал-демократичного та ліберального напрямків.

Виборча кампанія 2004 р. стала фактично першою кампанією, де домінувало не змагання ідеологій чи програм, а змагання особистостей, їх харизм. Понад 70% виборців, за результатами повторного голосування, віддали свої голоси за Віктора Ющенка. На думку аналітиків, такому результату в значній мірі сприяли неефективна робота команди В.Януковича, а також протидія населення застосован-

ню владою адміністративного ресурсу. Масове застосування брудних виборчих технологій здебільшого обійшло Чернігівщину. Жителі області з піднесенням зустріли Помаранчеву революцію, яка не тільки захистила волевиявлення українців, а й окреслила зовсім нові вимоги до учасників виборчих перегонів. Асоціації з моральністю в політиці стали такими ж елементами агітаційної боротьби, як і ідеологія, виборча програма і особистість кандидатів.

3. Суспільно-політичні реалії січня-березня 2005 р.

Початок 2005 р. характеризується зниженням політичної напруги.

Життя електорату після президентського марафону і новорічних свят почало переходити в виробничі будні і очікування позитивних змін у суспільстві, задекларованих у ході виборної кампанії.

Публічною активністю в цей час вирізняються партії лівого спрямування, опозиційні до нової влади.

Публічні заходи, які проводились у м. Чернігові політичними партіями та об'єднаннями громадян (січень-березень 2005 р.)

Організатор	Дата, форма проведення, кількість учасників	Основні вимоги, гасла
ПСПУ	22.02 – мітинг, 70 чол.	"Нет Украине в НАТО!", "Вернуть сыновей из Ирака", "Янки – нет, Украина – да"
	05.03 – акція протесту проти політичних переслідувань, 30 чол.	"Україно, рятуй своє майбутнє" "Нет политическим репрессиям" "Нет фашизму"
	17.03 – мітинг, 200 чол.	ті ж самі
КПУ	21.01 – мітинг, покладання квітів, 40 чол.	
	29.01 – пленум, 50 чол.	
УНП	02.02 – конференція міської організації, 100 чол.	
	12.02 - конференція обласної організації, 180 чол.	
СПУ	23.03 - акція протесту проти міського голови, 10 чол.	
ПОРА	18.02 – акція протесту проти дій міліції під час виборів президента, 40 чол.	"ПОРА поважати закони!" "За все приходить час розплати"

Крім того, в цей період задекларувала себе громадянська ініціатива "Колишнім Ні, Ні брехні!", малолюдні (до 10 чол.) акції якої були спрямовані проти новопризначеного голови облдержадміністрації В.Атрошенка та голови Борзнянської райдержадміністрації

Всього у першому кварталі відбулося 18 заходів, в яких прийняло участь 2101 чоловік. Заходів, організованих політичними партіями – 8. У тому числі: ПСПУ – 3, КПУ – 2, УНП – 2, СПУ -1.

Участь народних депутатів України: В.О.Лещенко – 2, А.І.Мартинюк – 1. (КПУ).

Здебільшого заходи були відлунням помаранчевої революції, розмовами про люстрацію і т.і.

Партії, що підтримували Віктора Ющенко, відійшовши від ейфорії перемоги, сконцентрували свої зусилля на боротьбі за місця в органах влади.

3.1. Перші призначення

На початку лютого на посаду голови Чернігівської обласної державної адміністрації було призначено керівника виборчого штабу В.Ющенка депутата Верховної Ради Владислава Атрошенка. Впродовж місяця було також визначено усіх його заступників.

Керівництво Чернігівської обласної державної адміністрації

Посада	Прізвище, ім'я, по батькові
Голова обласної державної адміністрації	АТРОШЕНКО Владислав Анатолійович
Перший заступник голови обласної державної адміністрації	ОБУШНИЙ Олег Олексійович
Заступник голови обласної державної адміністрації з фінансово-економічних питань	БЕРЕСТОВИЙ Сергій Олексійович
Заступник голови обласної державної адміністрації з питань паливно-енергетичного комплексу, транспорту і зв'язку, будівництва, житлово-комунального господарства та агропромислового комплексу	ГОРОДНІЙ Максим Аркадійович
Заступник голови обласної державної адміністрації з гуманітарних, соціальних і політико-правових питань	ТАНДУРА Володимир Миколайович
Керівник апарату обласної державної адміністрації	ПРИХОДЬКО Володимир Валентинович
Заступник керівника апарату обласної державної адміністрації	Стрелець Микола Іванович

4. Політичні партії на Чернігівщині: квітень – вересень 2005 р.

Переддень початку чергових виборчих перегонів на Чернігівщині характеризується значним пожвavlенням життя осередків політичних партій. Структурні перетворення у суспільстві, викликані Помаранчевою революцією наприкінці 2004 р., спричинили до значної трансформації сприйняття виборцями політичних партій. Адже, до влади прийшли ті сили, які донедавна були в опозиції. Так само опозицією стали ті партії, яких у ролі "опозиції" навіть увияти було неможливо. Суспільство змушене ламати усталені стереотипи сприйняття політичних партій. У цьому йому допомагають політичні партії, роль яких після вступу у дію нового виборчого законодавства – а саме запровадження норми про пропорційну виборчу систему – значно підвищується.

4.1. Структурно-організаційна спроможність осередків політичних партій

Станом на початок жовтня 2005 р. на Чернігівщині зареєстрована 101 обласна організація політичних партій із 127, зареєстрованих в Україні. (*Див. Додаток 1*).

Найбільшу кількість первинних осередків на території області мають ВО "Батьківщина", "Жінки за майбутнє", Українська Народна партія, Народно-демократична партія, Соціал-демократична партія України (об'єднана), Соціалістична партія України. Найпомітнішими в політичному житті регіону є КПУ, НСНУ, НПУ, ПСПУ, СПУ, СДПУ(о), УНП, на півдні - НРУ.

Аналізуючи процес розбудови первинних осередків політичних партій в обраних для моніторингу Щорському та Бобровицькому районах, можна так само констатувати ріст кількості осередків. Так, наприклад, у Щорському районі на кінець вересня 2005 р. створено 15 осередків Української народної партії. У Бобровицькому районі – 6 осередків партії "Народний Союз Наша Україна" та 7 осередків Народної партії України. Схожа ситуація по "нарощуванню" партійних осередків напередодні парламентських та місцевих виборів спостерігається і в інших районах області.

Наближення виборів значно активізувало діяльність політичних сил. Відбуваються зміни в керівництві обласних організацій політичних партій. Вже переобрані керівники обласних організацій ВО "Батьківщина", НДП, Народної партії України, "Руського блоку", партії Зелених України, УРП "Собор", партії "Єдина Україна", Партії регіонів та "Громадського контролю". Лідерами дев'яти районних та Ніжинської міської організацій Народної партії України обрано голів відповідних районних та міської рад.

Водночас, з розбудовою партійних осередків, активним залученням нових членів партій та зміною влади в Україні, спостерігається певне "перефарбування" деяких місцевих партійних керівників та бізнесменів, які з метою збереження, а то й підвищення свого соціального статусу, змінюють свою партійну приналежність. Одну з найбільш гострих міжпартійних проблем озвучив представник Української Народної партії (Сосницький р-н), він звинуватив активістів "Народного Союзу "Наша Україна" у переманюванні членів УНП до своїх лав. Схожа проблема і в партій "нової опозиції". Один із лідерів Менської міської організації СДПУ(о) перейшов до лав Народної партії (В.Литвина). Про "схуднення" рядів НДП повідомив один з керівників обласної її організації пан Гранчак.

4.2. Матеріально-технічне забезпечення осередків партій

За результатами проведеного у вересні – жовтні анкетування осередків політичних партій на Чернігівщині (див. Додаток №5) та особисто здійснених відвідин їх офісів, експерти проекту дійшли висновку, що найбільш матеріально-технічно забезпеченими партіями Чернігівщини є СПУ, НПУ, НСНУ, СДПУ(о) та УНП. Осередки цих партій мають офісні приміщення, офісну та комп'ютерну техніку. СПУ, УНП та НСНУ

мають у своєму розпорядженні власний автотранспорт. Деякими осередками редагуються власні друковані та Інтернет-видання. (див. **Розділ ЗМІ і вибори**). Закритою для громадськості є тема оплати персоналу партій та джерел фінансування більшості партійних заходів. Дані моніторингового дослідження підтверджуються і Чернігівським обласним відділенням ВГО "Комітет виборців України", яке також, відмічає факт "непрозорого" фінансування більшості політичних партій регіону.

4.3. Політичні партії в місцевих органах державної влади та місцевого самоврядування

Конфігурація (структура) політичної палітри в органах місцевого самоврядування – радах упродовж 2002-2004 рр. практично не змінювалась. Вибори за мажоритарною системою не спонукали до цього. Певне перегрупування політичних сил почало відбуватися у 2005 р. з прийняттям Закону про вибори на пропорційній основі. Активно почали створюватись депутатські групи та фракції, які прямо позиціонували себе з конкретними політичними партіями (переважно з провладними). Проте, нечисельні новостворені депутатські об'єднання не є більшістю у радах і не можуть, у переважній більшості, впливати на їх рішення та грати значну роль.

Найстарішою і найстабільнішою фракцією у Чернігівській обласній раді є фракція КПУ. У грудні 2004 р. – створено фракцію "Наша Україна". Її очолив колишній губернатор Чернігівщини Микола Бутко. Найчисельнішою і найвпливовішою фракцією облради є

фракція Народної партії України. Її очолює заступник голови облради Микола Петренко. В раді діє фракція ВО "Батьківщина" та депутатська група СПУ. Абсолютної більшості, яка б підтримувала голову обласної адміністрації, в обласній раді немає.

В Чернігівській міській раді створено дві нові фракції. Наприкінці лютого 2005 р. - Соціалістичної партії України, на початку літа – партії "Батьківщина". Намагання пропрезидентських сил створити у міській раді хоча б депутатську групу "Нашої України" закінчилися нічим.

Аналогічно ці процеси ці процеси протікали у регіоні.

Інформація щодо депутатських груп і фракцій в районних, міських (міст обласного значення) радах області станом на 15.09.2005 – див. Додаток №5.

4.4. Активність осередків політичних партій

Крім активної організаційної розбудови напередодні виборів, суб'єкти виборчого процесу реалізують різноманітні PR-проекти. Так, вперше на Чернігівщині заявила про себе обласна організація Соціально-християнської партії, яка провела в Чернігові концерт духовної християнської пісні. Обласна організація УНП привертає увагу до теми визнання вояків ОУН-УПА воюючою стороною під час II Світової війни. Останнє питання хвилює і комуністів, але в іншому спектрі: вони збирали підписи проти визнання вояків ОУН-УПА воюючою стороною. Позиції УНП значно зміцнилися після того, як 12 вересня Голова обласної організації Української народної партії і член правління обласної "Просвіти" Володимир Ступак, який був 96-им у списку 225 кандидатів виборчого блоку Віктора Ющенка "Наша Україна", став депутатом Верховної Ради України.

Спостерігається пожвавлення новостворених обласних організацій. Республіканська партія України постійно розміщує привітання зі святами в місцевих засобах масової інформації. Партія "Союз" провела ряд акцій у районних центрах проти підвищення цін на комунальні послуги. Останню тему активно використовують і соціалі-

сти. На вулицях Чернігова і багатьох районних міст з'явилися сіті-лайти та біг-борди обласних організацій Народної партії, УНП, "Трудової України" з портретами лідерів цих політичних сил. Реєструються нові партійні газети з місцевою сферою розповсюдження.

Початком нового, пост-революційного етапу політичного життя на Чернігівщині дослідники схильні вважати квітень 2005 р., коли в області розпочалися широкі ротаційні процеси в органах державної виконавчої влади. Саме в цей період відмічається особливе пожвавлення передусім тих політичних сил області, які ототожнювали себе з коаліцією "Сила народу". Змішані пікети по 20-30 чоловік від різних політичних сил області (переважно ВПО "Батьківщина", СПУ, УНП) можна було спостерігати біля стін будівлі Чернігівської обласної державної адміністрації чи не щодня. Пікетники вимагали від нового керівництва області не допустити призначень на відповідальні посади в районах людей "команди Кучми".

Квітень місяць є показовим і в плані активізації політичного життя партій лівого спрямування. Для Комуністичної партії України і Прогресивно-соціалістичної партії України основним інформаційним приводом для організації власних масових акцій стало традиційне святкування чергової роковини з дня народження Володимира Леніна. Саме в квітні поновили свої дореволюційні акції проти Чернігівського міського голови Олександра Соколова місцеві соціалісти. Свої акції протесту проти підвищення цін на продовольчі і промислові товари провів і місцевий осередок СДПУ (о).

Менш насиченим, у порівнянні з квітнем, по акціям політичних партій в обласному центрі став травень. Практично усі найактивніші політичні сили регіону використали для власної реклами свята 1 Травня і Дня Перемоги. Проте лише проурядові партії ("Батьківщина", "Народний Союз Наша Україна", СПУ тощо) вдалися до поєднання зусиль і провели спільні масові заходи. Опозиційні партії (КПУ, ПСПУ, СДПУ(о) у ці дні обмежилися власними мітингами і демонстраціями.

З початком літніх вакацій у суспільстві основними інформаційними приводами, які досить активно використовували осередки політичних партій на Чернігівщині, були День захисту дітей, підвищення цін на цукор і м'ясо, святкування Дня Незалежності та реабілітація воїнів ОУН-

УПА. Найбільш активними політичними силами цього періоду, з одного боку, були комуністи та прогресивні соціалісти, з іншого – Українська Народна партія, "Народний Союз Наша Україна", Народний Рух України. Саме партіям демократичного та національно-патріотичного спрямування вдалося скоординувати свої зусилля для проведення масових урочистостей по святкуванню 14-ї річниці Незалежності України. Акції лівих у цей період не відзначаються єдністю і традиційно спрямовуються на протестний електорат.

Моніторинг публічних заходів, проведених осередками політичних партій в Чернігівській області в період з квітня по жовтень 2005 р.

Назва партії	Кількість заходів	Орієнтовна кількість учасників заходів	Інформаційні приводи, які використовувалися партіями для проведення цих заходів	Форми проведення заходів
Комуністична партія України	6	2380	<ul style="list-style-type: none"> - мітинг проти пенсійного геноциду влади (організатор заходу - обласна громадська організація "Всеукраїнський союз радянських офіцерів") - роковини народження В. Леніна - святкування 1 та 9 травня. - акція протесту проти підвищення цін - проти визнання вояків ОУН – УПА. - незгода з планами адмін-реформи 	Мітинг – 6 Покладання квітів
Прогресивно-соціалістична партія України	4	320	<ul style="list-style-type: none"> - Захист прав людини - порушення прав опозиції - візит лідера партії - роковини прийняття Верховною радою Декларації про держ. суверенітет 	Пікетування – 2 Зустріч з виборцями – 1 Мітинг - 1
Соціалістична партія України	3	640	<ul style="list-style-type: none"> - Акція протесту проти дій Чернігівського міського голови проти підвищення квартплати та комунальних тарифів - внутріпартійні заходи 	Мітинг - Пікет – 2 Конференція - 1

Соціал-демократична партія України (об'єднана)	3	570	- протест проти підвищення цін на продовольчі та промислові товари - святкування 1 травня. - протест проти кадрової політики В.Ющенка	Мітинг -3
Українська народна партія	3	170	- вшанування Т.Шевченка	Мітинг – 2 Проведення інформаційно-просвітницьких акцій – 1, Панахида - 1
Селянська партія України	1	300	- зустріч з керівниками районних організацій СелПУ	партійні конференції, інші внутріпартійні заходи - 1
"Союз"	1	297	- внутріпартійні заходи	Конференції, семінари – 1 Мітинг - 1
Народно-демократична партія України	1	30	- внутріпартійні заходи	Конференції, семінари – 1
"Пора"	1	400	- акція за відставку голови облдержадміністрації	Пікетування – 1 Мітинг - 1

З початком осені в області активізувалася Соціалістична партія України, яка, по суті, практично увесь вересень і задавала тон публічному політичному життю області. Крім вищезазначених заходів, близько 25 тисяч учасників зібрали 2 культурно-мистецькі акції СПУ під гаслом "Куба – молодість – Соціалізм".

Близько 20 тисяч учасників зібрали акції до Дня міста, організовані Чернігівською міською радою при підтримці Чернігівської обласної державної адміністрації. Ці заходи досить ефективно для ре-

клами своїх осередків політичних партій використали НСНУ, СПУ, УНР "Батьківщина" та СДПУ(о).

Експерти вважають за необхідне відмітити політичні акції громадської ініціативи "Колишнім Ні – Ні брехні!", яка в період з кінця березня по жовтень 2005 р. трансформувалася в громадську організацію "Дістало" (керівник О.Бей). У цей період змінилася і спрямованість акцій організації - від цілковитого несприйняття чернігівського губернатора В.Атрошенка, до повної його підтримки. Якщо протягом квітня зведене у центрі Чернігова наметове містечко громадської ініціативи вимагало відставки чернігівського губернатора, інкримінуючи йому кримінально-бізнесові зловживання, то вже в жовтні ці ж самі люди палко захищали його від звинувачень партії "Пора". Метаморфози діяльності цієї організації є яскравим відлунням дій як регіонального, так і всеукраїнського політичного бомонду за останні часи.

4.5. Публічна агітація

По Чернігову та області можна спостерігати різноманітні агітаційні проекти, зокрема сіті-лайти та бігборди.

- "З Україною в серці" — з такими словами у Чернігові з'явилися сіті-лайти голови Української народної партії Юрія Костенка.

- "15 років політичній "Партії зелених України" - бігборди,

- сіті-лайти з портретом лідера "Трудової України" Коновалука.

- агітаційні намети УНП, поряд з якими активістами партії триває збір підписів щодо необхідності "захистити державну українську мову".

- агітаційні намети партій ПСПУ та Держава, де проводиться збір підписів за міждержавний союз України, Росії та Білорусі, та проти вступу до НАТО.

- листівки Соціалістичної партії України з вимогою не допустити підвищення цін на комунальні послуги та з вимогою відставки Чернігівського міського голови Олександра Соколова.

У місцевих друкованих ЗМІ пройшла серія рекламних матеріалів партій: "Союз", "Республіканської партії України", СПУ, ПЗУ, "Третя сила" та СелПУ.

Більшість рекламних матеріалів партій у ЗМІ не позначені як рекламні, хоча і мають усі необхідні для цього ознаки (об'єм, тотожний зміст, спільне авторство).

4.6. Формування коаліцій

Слід зазначити, що першими про необхідність створювати коаліцію під майбутні парламентські вибори ще у липні 2005 р. заявили партія "Держава" та Прогресивна Соціалістична партія України. Лідери цих партій зібралися у селищі Сеньківка, що на Чернігівщині. Ця політична акція проходила під гаслом "Навіки з Росією" біля Монументу Дружби на кордоні України, Російської Федерації та Білорусі. Близько півтори сотні

прихильників "єднання слов'янських народів" влаштували на стику трьох держав символічний перехід через українську митницю та

розправу над помаранчевим "ку-клус-кланом". Партійних лідерів підтримав Валерій Караулов – рух "Единое отечество". На протязі серпня-вересня 2005 р. в обласному та районних центрах Чернігівщини з'явилися спільні агітаційні намети партій "Держава" та ПСПУ. Намети встановлено, в основному, на людних місцях – центральних майданах та ринках міст.

26 вересня 2005 р. у Чернігові представники обласних та міських осередків партій, що входили до коаліції "Сила народу", підписали Угоду про співпрацю на виборах 2006 р. За круглим столом у музеї ім. М.Коцюбинського зібралися представники партій "Народний Союз Наша Україна", "Української Соціал-Демократичної", "Реформи і Порядок", "Батьківщина" та "Народний Рух". "Які б політичні процеси не відбувалися в Києві, тут, у нашому місті і області, ми будемо разом", – зазначив перший заступник голови облдержадміністрації, голова міського осередку НСНУ Олег Обушний. Він додав, що партії будуть разом узгоджувати свої позиції під час виборів до обласних, міських та районних органів влади.

Про цікаву позицію щодо можливого блокування та/або узгодження дій під час наступних виборів заявили чернігівські соціалісти. Під час "круглого столу", який відбувся 6 вересня в незалежному громадському прес-центрі "Вибори-2006", член бюро обласного комітету СПУ М.Коропатник заявив, що нині соціалісти знаходяться в стані "напівпозиції" і на вибори збираються йти окремо. Йти "окремо від інших" для соціалістів, проте не означає, що вони свої партійні списки до місцевих органів влади збираються формувати лише з власних членів партії.

4.7. ЗМІ і вибори

Нове українське виборче законодавство, у певній мірі, обмежує можливості політичних партій для здійснення своїх агітаційних кампаній. Це, передусім, стосується так званих "бюджетних" медіа, засновниками чи співзасновниками яких є органи місцевого самоврядування та/чи органи державної влади. Керівники таких ЗМІ (наприклад,

Телерадіоагенство "Новий Чернігів", газета "Наш край", газета "Чернігівські відомості" тощо) публічно висловлюють своє занепокоєння можливістю появи рішень ТБК або ЦВК щодо призупинення дії ліцензій на мовлення або заборони на друк тих ЗМІ які, начебто, порушили норми виборчого закону. Про свій намір самообмежити висвітлення виборчих перегонів заявляють також і деякі приватні друковані чернігівські щотижневики – "Весть" та "Вісник Ч". У такому випадку експертами прогнозується ситуація, коли осередки політичних партій активізують випуск своїх власних медіа.

Лише за останні кілька місяців 2005 р. у Чернігові побачили світ видання Селянської партії України "Зоря Придесення", Партії Регіонів України – "Регіон Сіверщина", ВПО "Батьківщина" – "Голос Батьківщини" та друкований орган Чернігівського обкому СПУ газета "Соціаліст. Чернігівщина". Час від часу у міжвиборчий період з'являлися видання СДПУ(о) ("Пульс недели") та КПУ (газета "Комуніст"), регулярно розповсюджується всеукраїнська газета ПСПУ "Народная оппозиция", започатковує свої медіа-проекти НСНУ. Проте, зазначимо, що лише одна газета "Сіверщина" (УНП) була і є зорієнтованою на масового читача області, до якого вона потрапляє по платній підписці. Всі ж інші партійні ЗМІ розповсюджуються серед власних прихильників, активістів та на масових партійних ак-

ціях. У такій ситуації вести мову про реальні тиражі партійної преси на Чернігівщині дуже складно хоча б з огляду на те, що тиражі цих ЗМІ залежать не від запитів споживачів інформації, а від амбіцій і фінансової спроможності політичних партій.

Загальна картина можливої участі партійних ЗМІ у виборчому процесі 2005-2006 рр. була б неповною, якщо не згадати й так звані "заморожені" медіа-проекти деяких осередків політичних партій Чернігівщини. Залишається невідомою подальша доля таких газет та інформаційних бюлетенів, як "Демократичний Союз" (партія "ДС"), "Чернігівські аргументи і факти" (НДП), "Рубіж" (СПУ), "Світанок над Сіверщиною" (НРУ) тощо. При належному фінансуванні ці засоби масової інформації зможуть відродитись та ще помагаються за прихильність місцевого електорату.

4.8. Динаміка висвітлення політичних партій: квітень-вересень 2005 р.

Експертами було здійснено моніторинг друкованих ЗМІ, засновниками або співзасновниками яких є органи державної влади та/чи місцевого самоврядування.

Моніторингове дослідження не враховувало матеріалів у ЗМІ, які стосувалися виборчого блоку Віктора Ющенка "Наша Україна" та виборчої коаліції "Сила народу". Відтак у деяких ЗМІ інформація про новостворену політичну партію Народний Союз "Наша Україна" відсутня.

"Деснянська правда"

(співзасновники: Чернігівська обласна рада, Чернігівська облдержадміністрація, первинна організація журналістів редакції)

Всього впродовж досліджуваного періоду було розміщено 54 матеріали про політичні партії. З них про діяльність місцевих осередків - 27.

Найбільш всього у газеті "Деснянська правда" висвітлюється діяльність **Народної партії України** – 14 разів, з них про діяльність місцевих осередків – 8 згадувань. Така кількість матеріалів зумовлена тим, що, починаючи з червня кожного місяця "Деснянська правда" друкує виступи голови Народної партії Володимира Литвина та голови обласного осередку, голови облради – Василя Ковальова. Газета не нехтує можливістю розмістити інформацію про окремі заходи партії, використовуючи навіть "натягнуті" інформаційні приводи.

На другому місці **Республіканська партія України** – 9 згадувань, з яких про Чернігівщину – одне. Більшість матеріалів є прихованою політичною рекламою, значна кількість яких навіть не потрапила до рубрики в партіях та рухах.

Третє місце по висвітленню у газеті "Деснянська правда" займає **"Народний Союз "Наша Україна"** – 5 матеріалів, з яких чотири місцеві. Причому, якщо в липні було три згадування, то в серпні-вересні жодного.

4 згадування мають **Селянська партія України**, з них три – місцеві та **СДПУ(о)**, також 4 згадування, з них два про місцеві події.

По три згадування мають **СПУ, УНП** та така нова партія, як **"Третя сила"**. Двічі згадується "Собор".

По одному – два рази в "Деснянці" представлені **"Батьківщина"**, **"Єдність"**, **"Нова демократія"**, **Партія захисників Вітчизни** та **Партія політики Путіна**.

"Чернігівські відомості"

(засновник: Чернігівська міська рада)

Всього за досліджуваний період було розміщено 29 матеріалів про політичні партії. З них про діяльність місцевих осередків – 22.

Найбільше у газеті "Чернігівські відомості" висвітлюється діяльність **Народної партії України** та **Соціалістичної партії України** – по 5 разів, з них про діяльність місцевих осередків – по 4 зга-

дувань кожна. Слід відзначити, що більшість матеріалів були розміщені в газеті у вересні місяці.

На другому місці **Соціал-Демократична партія України (о)** – 4 матеріали, з яких про Чернігівщину – один. Більшість матеріалів є прихованою політичною рекламою, значна кількість якої навіть не потрапила до рубрики про партії та рухи.

Третє місце по висвітленню у газеті "Деснянська правда" займає **Всеукраїнське об'єднання "Батьківщина"** – 3, всі про діяльність місцевої парторганізації. Причому, якщо в травні було два згадування, то в червні-липні жодного.

По два згадування мають **ПСПУ, Республіканська партія та "Трудова Україна"**.

По одному матеріалу протягом квітня-вересня "Чернігівські відомості" розмістили матеріали про **УНП, СПУ, "Третя сила", КПУ, НДП**.

"Гарт"

(співзасновники: Чернігівська обласна рада, трудовий колектив редакції)

Всього за досліджуваний період було розміщено 96 матеріалів про політичні партії. З них про діяльність їх місцевих осередків – близько третини.

Найбільше у газеті "Гарт" висвітлюється діяльність **Соціалістичної партії України** – 33 матеріали. Тональність цих матеріалів є переважно нейтральною або/та позитивною. Моніторами жодного матеріалу про діяльність СПУ у негативній тональності не виявлено. Крім іншого, це може бути зумовлено тим, що на довиборах 2003 р. до Верховної Ради соціалісти ініціювали та підтримали головного редактора Д.Іванова як єдиного кандидата від опозиційних сил.

Лише у нейтральній або/та позитивній тональності "Гарт" також писав: про партію "НС "Наша Україна" – 10 публікацій, про партію

"ВО "Батьківщина" – 6, про Українську Народну Партію – 5 та про Народну партію України – 5 публікацій.

По 5 матеріалів у обласному щотижневику присвячено також висвітленню діяльності Комуністичної партії України та партії "Регіони України". Нейтральну чи/та позитивну тональність ці партії мають лише в 4 матеріалах кожна.

Своєрідним лідером по публікаціям, які мають чітко виражену негативну тональність (10 з 17 матеріалів), є Соціал-демократична партія України (об'єднана).

Серед політичних партій, яким газетою присвячено свої публікації, зустрічаються також партії: "Єдність", Партія захисників Вітчизни, Народний Рух України, партія "Братство", "Пора", УРП "Собор", Партія промисловців та підприємців України, Республікансько-Християнська партія, партія "Реформи і порядок", Народно-демократична партія України, партія "Трудова Україна" та партія "Вперед, Україно!". Проте, мізерна кількість цих матеріалів та їх тональність фактично не спроможні якісно вплинути на електоральні уподобання жителів Чернігівщини.

Зовсім інша ситуація спостерігається в чернігівському сегменті Інтернету.

Інтернет на Чернігівщині поки що не став ефективним інструментом залучення уваги масових аудиторій до життя політичних партій регіону. Разом з тим Інтернет, як комунікативне середовище, поступово стає одним із засобів спілкування політичних партій зі своїми виборцями. За офіційною статистикою близько 2% населення (майже 7

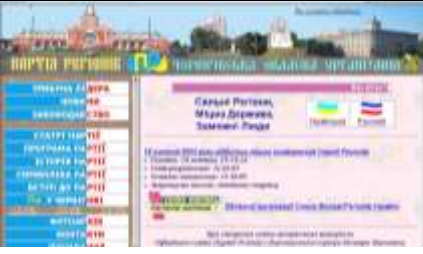
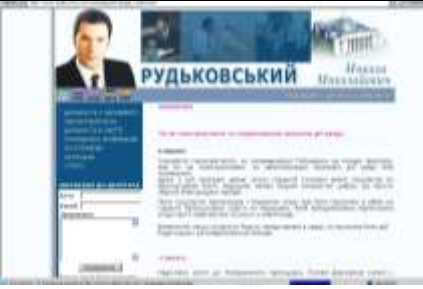

тис. жителів) обласного центру є активними користувачами послугами Інтернет. Будь-яка статистика щодо ситуації в області просто відсутня. Проте, навіть названа цифра є умовною, адже тільки 25 вищих і середніх закладів освіти (за інформацією Чернігівської облдержадміністрації) підключені до системи "Інтернет". До всесвітньої мережі підключені також бібліотеки міста і комп'ютерні клуби. Таким чином, постійний доступ до всесвітньої інформаційно-комунікативної мережі забезпечений не менше як для 20 відсотків жителів обласного центру. З цієї кількості, за словами директора ПП "Відкриті Телесистеми" Дениса Лукаша, суспільно-політичним життям у регіоні через Інтернет постійно цікавляться майже 7% чернігівців. Отже, Інтернет для осередків політичних партій є перспективним і ефективним напрямком створення нових комунікативних зв'язків з виборцями.

На нашу думку, специфіка політичного чернігівського Інтернету полягає у використанні наступних PR-технологій:

- 1) створення очевидного доказу функціонування партії;
- 2) демонстрація причетності політика до сучасних технологій;
- 3) пред'явлення засобам масової інформації позиції партії або політика через Інтернет, адекватної їх вазі у політичному житті;
- 4) використання каналу інформації, який не має урегульованих законодавством обмежень, які притаманні традиційним медіа. Інтернет дозволяє "запускати" в комунікативний простір будь-яку інформацію, у розповсюдженні якої партія чи політик вбачають потребу;
- 5) використання неоднозначного статусу мережевого оприлюднення інформації для подальшої її легітимації у звичайних ЗМІ через передрук або часткове цитування;
- 6) можливості проведення прямих Інтернет-конференцій з виборцями без посередництва звичайних ЗМІ.
- 7) використання рекламних банерів як політичних листівок;
- 8) можливість ведення політичної агітації у будь-який час і без вихідних днів.

Чернігівський сегмент політичного Інтернет медіа-простору на кінець жовтня 2005 року представлений шістьма WEB-сторінками:

Приналежність інформаційного продукту	Електронна адреса в мережі Інтернет	Вигляд сторінки
Українська народна Партія	http://www.unp.net.ua	
Всеукраїнська газета "Сіверщина" (співзасновник УНП)	http://www.siver.com.ua	
Соціал-Демократична партія України (об'єднана)	http://www.sdpu-o-cn.com.ua	

<p>Партія Регіонів України</p>	<p>http://www.pr- chernigov.alex- bog.com/rus /index.html</p>	
<p>Офіційна сторінка голови обласного комітету Соціалістичної партії України Миколи Рудковського</p>	<p>http://www.rudkovsky.com.ua</p>	
<p>Офіційна сторінка члена фракції чернігівського міського комітету Соціалістичної партії України Артема Стаха</p>	<p>http://www.stakh.com.ua</p>	

Необхідно зазначити, що серед названих інформаційних ресурсів лише два мають декларований офіційний статус Інтернет-сторінки осередку політичної партії на Чернігівщині. Це сторінка Української народної партії та сторінка Соціал-Демократичної партії України (об'єднаної). Статус інформаційної сторінки місцевого осередку Партії Регіонів України визначено як "неофіційна сторінка".

Окремо слід звернути увагу на Інтернет-сторінку газети "Сівещина". Цей інформаційний ресурс є також безпосереднім речником позиції обласної організації Української народної Партії хоча б через те, що остання є співзасновником цієї газети.

Офіційні сайти депутата Верховної ради України керівника Чернігівського обласного комітету СПУ Миколи Рудьковського та депутата Чернігівської міської ради члена фракції СПУ Артема Стаха безпосередньо презентують цих політиків як партійних функціонерів та подають інформацію про партійне життя місцевих соціалістів.

З наближенням *парламентських* і місцевих виборів 2006 р. слід очікувати збільшення присутності чернігівських осередків політичних партій в українському сегменті Інтернету. До цього спонукає не лише бажання партій завоювати душі виборців-користувачів всесвітньої мережі, але й ріст матеріально-технічного забезпечення партійних осередків.

* Дане дослідження охоплює лише ті електронні сторінки чернігівських осередків політичних партій, які експертам вдалося відшукати у мережі Інтернет.

4.9. Електоральні настрої через призму статистики

З огляду на початок виборчої кампанії 2006 р. предметом моніторингу експертів проекту стали результати соціологічних опитувань, проведених у м.Чернігові 7 липня та 19 жовтня "Спілкою українських молодіжних організацій" (СУМО) в рамках всеукраїнського дослідження "Вибори на майдані – 2006" (див. Додаток №3) та ЧМГО "Молодіжний інформаційний центр" (надалі МІЦ) – 1-2 жовтня 2005 р. у м.Чернігові та Чернігівському районі.

Слід зазначити, що в електоральному полі серед соціальних інститутів у березні 2005 р. найвищий рівень довіри має церква – 66,67%, (перевага довіри над недовірою становить +45,33%). Також певну довіру опитувані висловили у ставленні до Збройних сил України (+10,67%). Практично врівноважені довіра і недовіра населення до Служби безпеки України (-1,33%). Переважає недовіра у ставленні населення до міліції (-45,33%), Уряду України (-38,67%) та Верховної Ради України (-36%). (див. Додаток №2)

Головне ж запитання до респондентів: "За кого б ви проголосували, якби вибори відбулись сьогодні?".

Порівняно з липнем, майже удвічі впав рейтинг партії Віктора Ющенка "Народний Союз "Наша Україна" – з 20,3% до 11,7% (за даними МІЦ до 6,67%).

Також знижується кількість прихильників Віктора Януковича та "Партії Регіонів". За нього проголосувало б, як показало опитування, 15,6% (МІЦ – 10,67%), проти липневих 21,5%.

Натомість майже на третину "підскочив" рейтинг Юлії Тимошенко і "Батьківщини" - з 12,5% до 18%. "Батьківщина" на сьогодні є лідером симпатій чернігівців. (МІЦ – 14,67)

Удвічі більше опитаних, ніж два місяці тому, готові віддати свій голос за "Комуністичну партію України" - з 5% рейтинг виріс до 11,5% (МІЦ – 9,33%).

Майже такий же результат у "Соціалістичної партії України" на чолі з Олександром Морозом – 12% (МІЦ – 8%), у липні було 5,9%.

Згідно опитування "Спілки українських молодіжних організацій" партії: "Промисловців і підприємців України", на чолі з Анатолієм Кінахом – свої голоси віддали б 5,5% опитаних чернігівців (проти 4,6% у липні). В інформації МІЦ відсутні дані щодо можливого рейтингу цієї партії у регіоні.

Дещо зріс рейтинг і в "Народній партії України" (Володимир Литвин) – з 5,9% до 8%. За даними МІЦ, "Народна партія України" є лідером місцевого рейтингу – 16%.

"Піднатужилася та дотягнулася" до трьохвідсоткового бар'єру партія СДПУ(о) (Віктор Медведчук) – набрала 3% проти липневих 1,1%. (МІЦ – 2,67%).

Крім того, за даними МІЦ, 3-х відсотковий бар'єр на Чернігівщині подолали б такі партії: Прогресивно-соціалістична партія України (Н.Вітренко) – 5,33% (за даними СУМО – 2%), Партія Зелених України (В.Кононов) – 4% (за даними СУМО – 0,1%) та Українська народна партія (Ю.Костенко) – 4% (за даними СУМО – 1%). Не визначилися з вибором 2,67% опитаних. Не підтримують жодної партії та проголосували "проти всіх" - 9,33% респондентів. (за даними СУМО – 9,9%), проти липневих – 19,9% (див. Додаток №2).

При цьому зазначимо, що в розповсюджених матеріалах СУМО вказано, що опитуванням було охоплено 1000 чернігівців різного віку і соціального статусу в одному з найбільш людяних місць Чернігова – поруч з Центральним ринком. Опитуванням ЧМГО МІЦ рівномірно було охоплено територію обласного центру та Чернігівського району. Було опитано 750 респондентів, теоретична похибка вибірки становить 2 відсотки. Крім того, на розбіжності даних щодо рейтингу "Народного союзу "Наша Україна" в обох опитуваннях могло вплинути те, що в опитуванні МІЦ в ролі лідера блоку фігурував Роман Безсмертний, а не Віктор Ющенко.

На замовлення експертів проекту "Громадський моніторинг діяльності осередків політичних партій Чернігівщини", Ю.Паперним, на початку жовтня була проведена фокус-група серед начальників районних відділів з питань внутрішньої політики Чернігівської області. За визначенням 18 респондентів явними лідерами найбільш рейтингових партій регіону є: СПУ – 16 згадувань, з них 2 – на першому місці; НПУ – 15/3, НСНУ – 13/6; КПУ – 13/3; ВО "Батьківщина – 13/0. Далі ідуть: УНП – 7 згадувань, СДПУ(о) – 3, ПСПУ – 2.

Цікаво, що "Партія регіонів" в жодному районі не потрапила ні до п'ятірки найбільш рейтингових партій, ні до списку найбільш впливових політичних сил. Хоча на президентських виборах 2004 р. за її лідера В.Януковича виборці Чернігівщини віддали близько 30 відсотків своїх голосів. На наше переконання, це пов'язано як з неефективною роботою по розбудові партійних осередків в районах області, так і з відлунням революційних перетворень кінця 2004 р. Крім того, виборці не асоціюють лідера "Партії регіонів" з самою партією. За результатами нашого аналізу експертні оцінки фахівців - начальників районних відділів з питань внутрішньої політики Чернігівської області в значній мірі співставимі зі створеними (особливо в цьому році) депутатськими групами і фракціями у районних радах Чернігівщини (див. Додаток №4).

Дозволимо собі узагальнити результати вищезгаданих соціологічних та експертного опитувань у вигляді зведеної порівняльної таблиці п'яти найбільш рейтингових партій регіону.

Рейтинг за даними соціологічного опитування МЦ	Рейтинг за даними соціологічного опитування СУМО	Рейтинг за даними експертного опитування начальників районних відділів з питань внутрішньої політики Чернігівської області
<ol style="list-style-type: none"> 1. Народна партія України 2. ВО "Батьківщина" 3. "Партія регіонів" 4. СПУ 5. НСНУ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ВО "Батьківщина" 2. "Партія регіонів" 3. СПУ 4. НСНУ 5. Народна партія України 	<ol style="list-style-type: none"> 1. СПУ 2. Народна партія України 3. НСНУ 4. КПУ 5. ВО "Батьківщина"

З дослідження можна зробити висновок, що на тлі зневіри населення до політичних інститутів на старті парламентських виборів 2006 р. явного фавориту виборчих перегонів немає.

4.10. Кадрові ротації

За інформацією засідання фокус-групи, проведеного в рамках проекту "Політична структуризація в Україні між президентськими і парламентськими виборами", що виконується УНЦПД за сприяння НФПД (США), присутні під час обговорення відмітили переважний вплив на формування кадрового корпусу в області після перемоги на президентських виборах Віктора Ющенка представників штабу цього політика. Наразі розстановка сил в обласній державній адміністрації така: голова ОДА представляє Народний союз "Наша Україна" (з 16 квітня 2005 р., коли відбувся установчий з'їзд партії в області, він керує обласним осередком цієї організації, а до того був керівником штабу кандидата в президенти В.Ющенка), його перший заступник - партію "Солідарність", очолюючи її обласну організацію (але він теж організаційно вже орієнтований на Народний союз "Наша Україна"), один із заступників - Соціалістичну партію України, керівник апарату ОДА - партію "Наша Україна" (колишню "Реформи і порядок"). Як відзначили представники партій, "30-35% всіх призначень зроблені за поданням голови ОДА".

Народний союз "Наша Україна" відтісняє з керівного складу представників Української народної партії, вбачаючи в них, як указували учасники обговорення, серйозних політичних конкурентів і воліючи співпрацювати радше з Соцпартією, облорганізацію якої очолює народний депутат Микола Рудьковський, та "Нашою Україною" (один із лідерів Чернігівської облорганізації партії Володимир Приходько очолив апарат ОДА). Українська народна партія має лише трьох своїх членів на посадах у районних державних адміністраціях. Загалом у 22 районах області владу оновлено на 100%: всюди призначено нових голів РДА. На даний час 6 з них задекларували себе як керівники майбутніх районних організацій Народного союзу "Наша Україна", на другому місці йде СПУ - 4, далі - Українська народна партія (3 особи) і партія "Наша Україна" (колишня партія "Реформи і порядок") - двоє. Ще семеро голів районних адміністрацій - це люди, наближені до керівника обласної адміністрації. Таким чином, сьогодні загалом 15 керівників районного масштабу декларують, що вони представляють партійні осередки.

Яким чином відбувалися ці зміни? "Безумовно, був тиск з Києва, - погодилися присутні. - У процентному відношенні можна сказати так: 40% призначень - це [ставленики] особисто голови та його оточення, 15-20% впливу здійснили три-чотири партії".

"На рівні області обговорення кандидатур на посади було імітоване, - таку категоричну думку висловив лідер одного з партосередків. - На жаль, влада компетентних людей не стала основою формування нової влади. Це очевидно для всіх. Багато людей, які прийшли до влади, є соціально незрілими". "Переважна більшість голів адміністрацій - це різного роду бізнес-призначення, тому те, що більше всього обіцяли, - відділення

бізнесу від влади, не відбулося. Відбувається навпаки, як ми бачимо: офіційне зрощення бізнесу і влади", - переконаний один з учасників зустрічі.

"На рівні області вік керівників складає фактично від 30 до 40 років. Такої масової заміни не було ніколи, хіба що після революції 17-го року і після війни".

Вчувалася під час призначень і тенденція до "полювання на вільдом". За спиною постійно чулося: "А за кого ти голосував ?".

4.11. Відлуння президентських виборів 2004 р.

У Чернігівській області по 26 справах щодо порушення виборчого законодавства винні особи засуджені за скоєні злочини. Як повідомив прокурор відділу підтримання державного обвинувачення в суді М.Томилко, в Чернігівській області було порушено 60 кримінальних справ щодо порушення кримінального законодавства. 39 із них направлено до суду. По 26 справах винні особи, засуджені за скоєні злочини, решта справ перебуває у провадженні судів.

Володимир Виниченко, голова міської організації Партії регіонів під час "круглого столу" в прес-центрі "Вибори – 2006" 6 вересня заявив, що члени його партії найбільше переслідуються новою владою. Проте, когось конкретного, окрім ректора Ніжинського державного університету пана Яковця, назвати він не зміг.

Експертами прогнозується задіяння під час виборчих перегонів 2006 р. так званої виборчої технології "Він заплямував себе на виборах". Широке оприлюднення інформації щодо причетності тих чи

інших осіб до фальсифікації результатів виборів буде певним стримуючим фактором для тих осіб, яким знову буде запропоновано порушувати виборче законодавство.

4.12. Влада і ЗМІ

Найнепрозорішою залишається діяльність Чернігівської обласної ради. Минулого літа під час сесії обласної ради трапився випадок, коли близько 20-ти журналістам з районів було відмовлено у праві перебувати на сесії. Пояснення - відсутність відповідної акредитації.

Більше в цьому напрямку працює Облдержадміністрація. Регулярно відбуваються брифінги і прес-конференції керівництва адміністрації з журналістами, працює і регулярно оновлюється сайт Облдержадміністрації. Проте є проблеми з ненаданням інформації на інформаційні запити журналістів. Цікавим є й той факт, що під час Помаранчевої революції облдержадміністрація втратила свою газету "Чернігівський вісник". Творчий колектив газети провів збори і вивів зі складу своїх співзасновників облдержадміністрацію. Експертам не вдалося зібрати підтвердження фактів втручання голови облдержадміністрації в редакційну політику Обласного телебачення і радіо. Проте якісних змін в роботі цих ЗМІ не помічено. Журналісти продовжують прославляти чинну владу так, як це вони робили стосовно старої. Критичних матеріалів на адресу нової влади практично не звучить.

6 вересня голова облдержадміністрації Владислав Атрошенко провів прес-конференцію для представників обласних та районних

засобів масової інформації, під час якої було підписано спільну заяву Асоціації Регіональних ЗМІ (9 районних газет, що публічно визнали свою причетність до "служіння провладному кандидату" під час минулих президентських виборів в Україні) та керівників виконавчої влади, в якій викладено принципи подальших взаємовідносин влади і засобів масової інформації. У заяві сторони зумовили невтручання влади в діяльність ЗМІ, які, в свою чергу, пообіцяли дотримуватися в своїй роботі наріжних принципів демократичної журналістики.

Проте, сам факт підписання Заяви викликав хвилю невдоволення серед тих ЗМІ, які під час минулих президентських виборів підтримували кандидата В.Ющенко, або ж стояли на нейтральних позиціях (газети, "Біла хата", "Сіверщина", "Гарт" тощо). Причина невдоволеності полягає у тому, що на думку цих ЗМІ подібна Заява мала б бути зроблена не з Асоціацією регіональних ЗМІ (яка представляє фактично лише третину "районів" Чернігівщини), а бути відкритою для підписання усіма зацікавленими журналістами і ЗМІ.

Представники так званих "нових опозиційних партій" НДП, СДПУ(о), НПУ та інші публічно озвучують звинувачення в тому, що місцеві засоби масової інформації віддають перевагу певним партіям, насамперед "Народному Союзу "Наша Україна" та Українській Народній партії (Щорський, Сосницький, Бобровицький р-ни, інші).

Недостатньо прозорою є діяльність Чернігівської міської ради. Прес-служба міськради та газета "Чернігівські відомості" (засновник Чернігівська міська рада) не налагодили фахового інформування громадян про діяльність органів місцевого самоврядування. Проте, регулярно працює громадська приймальня міського голови, час від часу на шпальтах газети з'являється рубрика "Міський голова відповідає". Досить незаангажовано провадить медіа-політику міське ТРА "Новий Чернігів".

Кроком вперед до прозорості органів державної виконавчої влади місцеві ЗМІ називають відкриття в Чернігові на початку серп-

ня 2005 р. регіональної приймальні Президента України за адресою: м.Чернігів, вул.Шевченка, 7.

4.13. Місцеві вибори

Головна інтрига боротьби розгорнеться навколо місцевих виборів. Причому, вже зараз окреслилися і головні бойові площадки, де реальних компромісів та коаліційних угод навіть і не передбачається. Це - обласна рада та ради міст Чернігова, Ніжина та Прилук. За інформацією Управління по зв'язках з місцевими органами влади та органами місцевого самоврядування Апарату Верховної Ради України в Чернігівській області загальна кількість рад різних рівнів - 594, в яких представлено 10788 депутатів. З них в обласній раді - 75, районних радах - 566, в міських, міст обласного значення, - 135. І це не говорячи про селищні (628), а тим більш сільські (7974) ради. Тобто реально боротьба розгорнеться за 210 депутатських мандатів та три посади міських голів.

Поширення статусу недоторканості на депутатів місцевих рад зробило більш привабливими місця у "місцевому парламенті" для представників бізнес-кіл. З наростаючим ажіотажем навколо списків прогнозується у значній мірі імітоване обговорення кандидатур та ще більшим відступом ідеології партій на другий план.

Міста або райони області, де місцеві вибори (в першу чергу мерські) будуть найбільш проблемними і конкурентними. Це місто Чернігів. Про своє бажання балотуватися на посаду мера публічно заявили лідер Чернігівської обласної організації СДПУ (о) колишній губернатор, колишній генеральний директор пивзаводу "Десна" В.Мельничук та чинний позапа-

значний суспільний резонанс, який можна здобути в тому разі, якщо в акції беруть участь представники громадськості: "Є деякі питання, які не можуть отримати всенародної підтримки, якщо їх буде представляти політична партія. А коли їх представлятиме громадська організація, вони будуть ефективними, більш ефективно залучається громадськість до обговорення тих чи інших проблем". Протилежних поглядів щодо корисності і перспектив такої співпраці на засіданні висловлено не було.

Місцеві громадські організації "Чернігівський громадський комітет захисту прав людини", "М'АРТ" і "Правочин" об'єднали зусилля, щоб виявляти порушення прав і свобод жителів області, а також сприяти правовій просвіті населення. Зазначені громадські організації створили коаліцію "Чернігівський громадський моніторинговий комітет з прав людини". Завдання комітету - досліджувати стан дотримання прав людини в регіоні шляхом застосування технік і методів дослідження, що зазвичай використовуються під час проведення моніторингів прав людини. Крім того, проектом передбачене створення постійно діючих громадських приймалень, де жителі Чернігівщини можуть отримати безкоштовні юридичні консультації. Члени коаліції мають намір постійно оприлюднювати отриману інформацію, привертати увагу громадськості до виявлених проблем, розробляти рекомендації для органів влади щодо шляхів їх вирішення та покращення ситуації в цілому. Крім того, будуть проводитися просвітницькі та інформаційні акції, мета яких – підвищити рівень правової культури громадян. За результатами своєї роботи у січні 2006 р. Моніторинговий комітет складе доповідь, яка увійде до національної доповіді правозахисних організацій "Права людини в Україні-2005".

6. Особливості політичного життя в районах

(Громадянська активність на місцевому рівні, зокрема пропозиції, з якими виступили партійні осередки на місцевому рівні щодо вирішення локальних соціально-економічних проблем протягом 2002 – 2005 рр.).

За виключенням Чернігова та міст обласного підпорядкування (Ніжин та Прилуки), розвиток політичного життя в районах області є досить типовим. Тому експертами об'єктами дослідження обрано Бобровицький район (південь області) та Щорський (північ області), які за багатьма ознаками є типовими райцентрами регіону.

Результати моніторингового дослідження щорської районної газети "Промінь" та бобровицької газети "Наше життя" за період з квітня 2002 р. по жовтень 2005 р. засвідчили недостатню представленість матеріалів з життя районних осередків партій у друкованих медіа місцевих органів влади.

Висвітлення діяльності партій газетами визначалося, серед іншого, наступними важливим чинниками: низька активність партійних осередків щодо створення ними інформаційних приводів, невміння партій працювати зі ЗМІ, недостатній професійний рівень регіональних журналістів та цензура. Зокрема, останній чинник є домінуючим у висвітленні діяльності районних осередків партії в період з квітня 2002 р. по грудень 2004 р. У цей період на сторінках згаданих газет інформація про діяльність опозиційних на той час політичних партій або практично повністю відсутня, або ж подавалася в негативному контексті. Так, наприклад, Щорською районною газетою "Промінь" 14 вересня 2002 р. було поширено "Звернення районної державної адміністрації та районної ради до жителів Щорсівщини", в якому такі політичні партії як ВО "Батьківщина", Комуністична партія України та Соціалістична партія України представлялися як деструктивні сили, діяльність яких спрямована на порушення громадського порядку. Зважаючи на активне політичне життя, яке скажімо у 2002 р. вирувало навколо акції "Повстань, Україно!", викликає подив факт повної відсутності будь-яких інформаційних повідомлень про життя партій у Бобровицькому районі. Районна газета "Наше життя" на своїх шпальтах веде мову лише про

одну політичну партію "Демократичний Союз". І то в контексті висвітлення діяльності народного депутата Олександра Волкова.

Замовчування партійного життя щорсівською та бобровицькою районними газетами час від часу порушувалося інформаційними приводами, які журналістами не змогли обминати. Так, щорський "Промінь" змушений був "помітити" 9 вересня 2002 р. і у кількох реченнях розповісти читачам про мітинг, який районними осередками Комуністичної партії України та ВО "Батьківщина" було проведено в центрі міста. Проте, з повідомлення журналістів читачам так і не вдалося зрозуміти, чому відбувся мітинг та які вимоги ставили його учасники. Фактично через три роки - 30 липня 2005 р. історія повторилася. "Промінь" повідомляє про пікетування активістами Соціал-демократичної партії України (об'єднаної) приміщення районної ради під гаслом "Ні адмінреформи!". Але, читач так і не дізнався від газетярів, що саме не подобається СДПУ(о) в проєкті адміністративної реформи та чому районні еседеки пікетували приміщення Щорської районної ради, а не, скажімо, районної державної адміністрації. Залишилася незрозумілою для читача і мета відвідин міста Бобровиці народним депутатом України, одним із лідерів Української Народної Партії Івана Драчем, про візит якого написала бобровицька газета "Наше життя" 24 квітня 2003 р. Подібних прикладів подання неповної, тобто неякісної інформації для споживачів експертами моніторингового дослідження виявлено чимало. Фактично районні ЗМІ виявилися неспроможними об'єктивно і в повній мірі висвітлювати партійне життя. Нерідко, застосовуючи маніпулятивні технології, районні медіа спотворюють реальний вигляд партійного життя у регіонах, формуючи у читача-виборця хибне уявлення про справжній стан речей. Враховуючи також, що "районки" є друкованими монополістами на розповсюдження місцевої інформації, стає зрозумілим і помітне "загравання" місцевих осередків політичних партій із журналістами. Через відсутність вибору партій не намагаються сваритися з газетярями - інакше вони опиняться в обіймах повної інформаційної блокади.

Було б несправедливо звинувачувати лише районні газети у небажанні і невмінні висвітлювати діяльність політичних партій. Адже самі районні партійні осередки на Чернігівщині переважно активізуються лише напередодні або під час виборчих кампаній. Тоді ж пошавлюється і їх прагнення до спілкування з виборцями через ЗМІ. Міжви-

борчий період для осередків більшості партій характерний майже повною інформаційною тишею. Лише найбільш активні районні парторганізації в цей період намагаються розповісти своїм виборцям про себе. Так, 25 червня 2005 р. бобровицька районна газета "Наше життя" в рубриці "іміджевої інформації" помістила матеріал "Людина, родина, добробут, Україна" щодо програмової діяльності Народно-демократичної партії України. З надрукованого (матеріал швидше за все розміщено на рекламних правах без редакторської правки) читачу так і не стає зрозумілим, а що ж місцевий осередок НДП планує робити в рамках анонсованої ним програми?

Таблиця №1

Зведені результати моніторингового дослідження щодо кількісних та якісних показників – згадувань районних осередків політичних партій на сторінках районних газет "Промінь" (Щорський р-н Чернігівської області) та "Наше життя" (Бобровицький р-н Чернігівської області)

Назва партії	Щорська районна газета "Промінь" в період з квітня 2002 по вересень 2005 року включно			Бобровицька районна газета "Наше життя" в період з квітня 2002 по вересень 2005 року включно		
	Кількість згадувань	Переважно позитивна або нейтральна тональність	Переважно негативна тональність	Кількість згадувань	Переважно позитивна або нейтральна тональність	Переважно негативна тональність
Комуністична партія України	12	9	3	2	2	
Соціалістична партія України	5	4	1	2	2	
ВО "Батьківщина"	6	3	3	3	3	
Соціал-демократична партія України (об'єднана)	4	4		6	6	
Народно-Демократична партія України	4	4		4	4	
Народна партія України (В. Литвина)	4	4		8	8	

Демократичний Союз	2	2		4	4	
Демократична партія України	1	1		0		
Партія "Трудова Україна"	2	2		4	4	
Партія Регіонів України	1	1		2	2	
"Реформи і порядок"	1	1		1	1	
ВПО "Жінки за майбутнє"	2	2		3	3	
Селянська партія України	2	2		1	1	
Українська народна партія	4	4		2	2	
НС "Наша Україна"	4	4		6	6	
Українська республіканська партія "Собор"	1	1		0		
Республіканська партія України	1	1		0		
ВПО "Свіча"	1	1		0		
Народний Рух України	0			6	6	
"Єдність"	0			3	3	
"Солідарність"	0			2	2	
"Яблуко"	0			1	1	
Партія промисловців і підприємців України	3	1		0	2	
"Відродження"	1	1		0		

Таблиця №2

Пропозиції, з якими виступили партійні осередки на місцевому рівні щодо вирішення локальних соціально-економічних проблем упродовж 2002 – 2005 рр.

Щорська районна газета "Промінь"

Назва партії	Пропозиція
Комуністична партія України	29.03.03 Обговорили і не підтримали ініціативи Президента України Л. Кучми щодо конституційної реформи на "круглому столі". 19.07.03 "Разом з народом, в інтересах народу" (через виконання програми КПУ до вирішення соціально-економічних проблем суспільства). 08.05.04 Про діяльність громадської приймальні КПУ. 25.06.05 Обговорення адміністративної реформи на "круглому столі". 09.08.05 Обговорення адміністративної реформи.
Соціалістична партія України	25.06.05 Обговорення адміністративної реформи на "круглому столі". 09.08.05 Обговорення адміністративної реформи на "круглому столі". 01.10.05 Про участь виборців у процесі формування "Народних списків СПУ" на вибори 2006 року.
ВО "Батьківщина"	29.03.03 Обговорили і не підтримали ініціативи Президента України Л. Кучми щодо конституційної реформи на "круглому столі". 26.04.03 Обговорення ініціатив Президента України Л. Кучми щодо конституційної реформи
Соціал-демократична партія України (об'єднана)	09.08.05 Висловлення партією своєї незгоди з впровадженням адміністративної реформи.

Народно-Демократична партія України	9.11.02 р. Пропозиція більш уважно поставитись владі до організації та забезпечення місцевих виборів 2006 року. 22.02.03 р. Про позитивний досвід об'єднання центристських сил навколо НДП для вирішення проблем суспільства. 09.08.05 Обговорення адміністративної реформи.
Народна партія України (В.Литвина)	29.03.03 Обговорили і підтримали ініціативи Президента України Л. Кучми щодо конституційної реформи на "круглому столі". 19.04.03 Обговорення ініціатив Президента України Л. Кучми щодо конституційної реформи
Демократичний Союз	29.03.03 Обговорили і підтримали ініціативи Президента України Л. Кучми щодо конституційної реформи на "круглому столі". 19.04.03 Обговорення ініціатив Президента України Л. Кучми щодо конституційної реформи
Демократична партія України	29.03.03 Обговорили і підтримали ініціативи Президента України Л. Кучми щодо конституційної реформи на "круглому столі".
Партія "Трудова Україна"	12.04.03 Обговорення ініціатив Президента України Л. Кучми щодо конституційної реформи. 10.01.04 "Партія організувала благодійну акцію"
Селянська партія України	09.08.05 Обговорення адміністративної реформи.
Українська народна партія	25.06.05 Обговорення адміністративної реформи на "круглому столі".
НС "Наша Україна"	25.06.05 Обговорення адміністративної реформи на "круглому столі".
Партія промисловців і підприємців України	25.06.05 Обговорення адміністративної реформи на "круглому столі".

Бобровицька районна газета "Наше життя"

Назва партії	Пропозиція
Комуністична партія України	01.03.03 "Співпрацювати, вершити добрі справи" (Про конструктивність в співпраці на рівні влада – партії).
Соціалістична партія України	
ВО "Батьківщина"	01.03.03 "Співпрацювати, вершити добрі справи" (Про конструктивність в співпраці на рівні влада – партії).
Соціал-демократична партія України (об'єднана)	12.03.03 Схвалення президентських ініціатив щодо конституційної реформи. 14.05.04 Про підтримку єдиного кандидата на Президентських виборах. 09.08.05 Про необхідність зустрічей влади з партіями.
Народно-Демократична партія України	01.03.03 "Співпрацювати, вершити добрі справи" (Про конструктивність в співпраці на рівні влада – партії). 14.05.04 Про підтримку єдиного кандидата на Президентських виборах. 25.06.05 про програму партії "Людина, родина, добробут, Україна".
Народна партія України (В. Литвина)	14.05.04 Про підтримку єдиного кандидата на Президентських виборах.
Демократичний Союз	15.06.02 Про проведення в районі конкурсу "Моя родина – моя школа".
Демократична партія України	

Партія "Трудова Україна"	01.03.03 "Співпрацювати, вершити добрі справи" (Про конструктивність в співпраці на рівні влада – партії). 14.05.04 Про підтримку єдиного кандидата на Президентських виборах.
Партія Регіонів України	14.05.04 Про підтримку єдиного кандидата на Президентських виборах.
"Реформи і порядок"	09.08.05 Про необхідність зустрічей влади з партіями.
ВПО "Жінки за майбутнє"	01.03.03 "Співпрацювати, вершити добрі справи" (Про конструктивність в співпраці на рівні влада – партії).
НС "Наша Україна"	09.08.05 Про необхідність зустрічей влади з партіями. Звернення до політичних партій, громадських об'єднань і громадян об'єднати зусилля на благо району.
Народний Рух України	01.03.03 "Співпрацювати, вершити добрі справи" (Про конструктивність в співпраці на рівні влада – партії). 26.02.05 Про пропозиції до Президента В. Ющенко щодо кандидатури для призначення на посаду голови районної державної адміністрації.
"Єдність"	01.03.03 "Співпрацювати, вершити добрі справи" (Про конструктивність в співпраці на рівні влада – партії).
"Солідарність"	01.03.03 "Співпрацювати, вершити добрі справи" (Про конструктивність в співпраці на рівні влада – партії).
Партія промисловців і підприємців України	14.05.04 Про підтримку єдиного кандидата на Президентських виборах.

Результати моніторингового дослідження щорської районної газети "Промінь" та бобровицької газети "Наше життя" за період з квітня 2002 р. по жовтень 2005 р. засвідчили недостатню активність місцевих осередків політичних партій. Здебільшого їх діяльність у

міжвиборчий період зводиться в основному до пасивного прийняття участі в заходах, які ініціює райдержадміністрація.

Висвітлення діяльності партій газетами визначалося, серед іншого, наступними важливим чинниками: низькою активністю партійних осередків щодо створення ними інформаційних приводів, невмінням партій працювати зі ЗМІ, недостатнім професійним рівнем регіональних журналістів та цензурою. Зокрема, останній чинник є домінуючим у висвітленні діяльності районних осередків партії в період з квітня 2002 р. по грудень 2004 р.

За підсумками реалізації проекту "Громадський моніторинг діяльності осередків політичних партій на Чернігівщині" можна констатувати:

1. Пасивне ментальне очікування електорату змін на краще та зростання недовіри до партійних інститутів.

2. Переважна більшість обласних організацій політичних партій є формальними, зареєстрованими на квартирну адресу. Із зареєстрованих 105 осередків політичних партій активно діють не більше 15.

3. Партії-лідери (ВО "Батьківщина", НПУ, НСНУ, СПУ, Партія регіонів) мають достатньо високий рівень матеріально-технічного оснащення осередків (офіси, техніка, обладнання тощо).

4. Швидкими темпами на Чернігівщині триває партійна розбудова. Найбільш ефективно у цьому напрямку працюють так звані "парламентські" політичні партії.

5. З прийняттям закону про пропорційну виборчу систему активізувалися процеси створення нових фракцій і груп у місцевих радах. Проходить структуризація депутатського корпусу.

6. Основна робота, яка проводиться осередками політичних партій на місцях, зводиться в основному до проведення різноманітних PR-акцій (публічні заходи, реклама в ЗМІ і т.п.). Реальне вирішення проблем територіальних громад для них не є пріоритетним. Конструктивні пропозиції соціально-економічного характеру до органів місцевої влади в міжвиборчий період практично відсутні.

7. Діяльність переважної більшості осередків політичних партій регіону не є широко публічною, інформація про кількість штатних працівників та джерела фінансування не афішується.

8. Агітаційно-пропагандистська робота партій з населенням стосовно своїх програм та діяльності не проводиться. Програми ревізуються та лозунгово адаптуються до місцевих проблем. Ставка робиться не на політичні програми, а на харизму та особистість лідера державного масштабу.

9. На районному рівні вищезазначені тенденції ще більш загострюються. Робота в міжвиборчий період практично не провадиться.

Узагальнюючи вищенаведене можна зробити висновок, що партії – лідери перегонів, суто технологічно, з огляду на те, як вибори відбувалися раніше, до Виборів-2006 готові. Однак, змушені зауважити, що в переддень конституційної реформи роль та відповідальність політичних партій посилюються. З декларуванням розбудови демократичної держави показовою ознакою політичної діяльності та існування політичної партії є участь у формуванні політичної волі та гласність, яка пропонує діалог про ідеї, цінності та концепції. Змагання між ідеями призводить до плюралістичного обміну думками. В такий спосіб виникає політична культура. З огляду на це – місцеві осередки політичних партій до проведення прозорих та демократичних виборів не готові.

Партії, які служать тільки для того, щоб посадити кандидатів на посади, не мають можливості виконати свою репрезентативну функцію.

7. Висновки та рекомендації

Зважаючи на те, що позиціонування осередків політичних партій та ідентифікація на місцях залежить від змісту та результатів їх практичної діяльності, експерти рекомендують:

- здійснювати більш публічну й відкриту діяльність, зокрема, процес формування виборчих списків політичними партіями та блоків має бути прозорим, широко обговорюватися у ЗМІ;
- приділяти увагу проблемам соціально-економічного розвитку громад, активніше і системніше працювати з громадськістю взагалі, та представниками свого електорального поля, зокрема, відстоюючи їх права.

8. Політика та політикум очима народу

"Гумор не вирішує ніяких питань, але допомагає їх вирішити".

Жюльєн де Фалкенаре

Сприйняття політиків

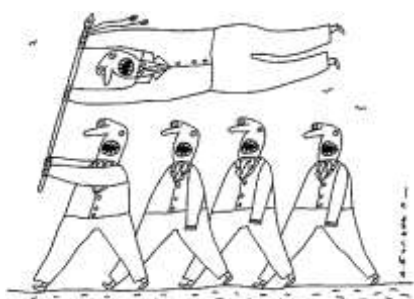
Демократичне життя осередків партій

Партійні мітинги

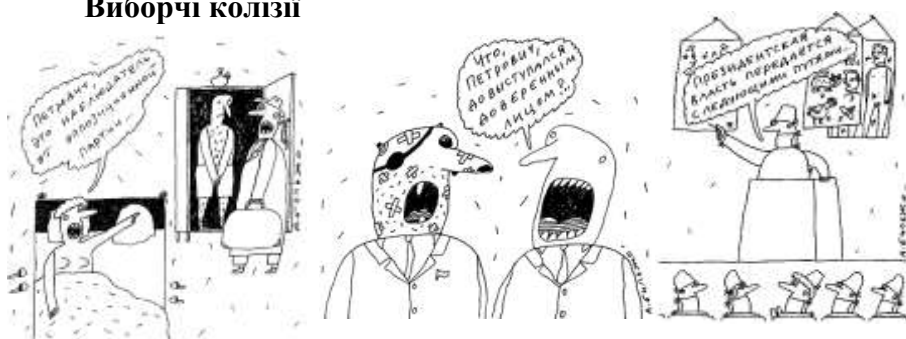
Роль лідерів та персоніфікація блоків

Вибірчі програми

Виборчі колізії

Верховна Рада

Плуралізм і консенсуси

Розбудова правової держави

Висновки

ДОДАТКИ

Додаток 1

ЧЕРНІГІВСЬКІ ОБЛАСНІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ (станом на 10.10.2005)

№	Назва	Керівник \ заступник	Адреса, телефон
1.	Всеукраїнська партія духовності і патріотизму	Ядуга Сергій Григорович	м. Чернігів, вул. Одинцова, 116, кв.40
2.	Всеукраїнська партія Миру і Єдності	Копитько Дмитро Миколайо- вич	м. Чернігів, вул. Магістратська , 173/60
3.	Всеукраїнська партія на- родної довіри (<i>колишня Партія захисту знедолено- го народу України</i>)	Мартиненко Юрій Павлович Ковтун Валерій Миколайович	м. Чернігів, вул. 50 років ВЛКСМ, 4-а, кв.66, т. 5-58-16, (8-050)- 541-10-82
4.	Всеукраїнська партія "Нова сила"	В.о. Щіпановський Олександр Олексі- йович	м. Чернігів, вул. Миру, 33 т. (044)230-87-49
5.	Всеукраїнська партія тру- дящих	Павленко Сергій Миколайович	м. Чернігів, пр. Миру, 68, оф.1001
6.	Всеукраїнська політична партія "Братство"	Єрко Віктор Миколайович	м. Чернігів, вул.Рокосовського , буд.48, кв.28
7.	Всеукраїнська Політична партія "Екологія та Соціальний захист"	Шиленкова Вікторія Федорівна	м. Чернігів, вул. Пушкіна, 22, кв.1
8.	Всеукраїнське об'єднання "Батьківщина"	в.о. Ткаченко Володимир Володи- мирович	м. Чернігів, вул. Східночеська, 49/60, т. 4-45-14
9.	Всеукраїнське політичне об'єднання "Єдина роди- на"	Яхимович Андрій Георгійович	м. Чернігів, вул. Заводська, 6 тел. 184-158, 199- 650, 199-606

10.	Демократична партія України	Чивільча Олександр Георгійович	м. Чернігів, пр-т Миру, 39/27
11.	Зелена екологічна партія України "Райдуга" (бувша Екологічна партія України "Захист")	Масленников Сергій Геннадійович екс-голова Рубан Валерій Володимирович	м. Чернігів, вул. Широка, 2 екс.т. 5-86-46
12.	"Жінки за майбутнє" ВПО	Пасталиця Світлана Василівна	м. Чернігів, вул. Горького, 23, кім. 211, офіс 7-71-39
13.	Комуністична партія робітників і селян	Древа Євген Вадимович Древа Вадим Семенович	м. Чернігів, вул. Лермонтова, 4/2 т.д. 2-41-31
14.	Комуністична партія (трудящих)	Бурмака Іван Миколайович	м. Чернігів, вул. Одинцова, 9 тел. 95-44-78
15.	Комуністична партія України	Лещенко Володимир Олексійович	м. Чернігів, вул. Воровського, 20 тел. 7-44-25
16.	Комуністична партія України (оновлена)	Вороний Володимир Костянтинівич	м. Чернігів, вул. Одинцова, 9 тел. 94-10-90
17.	Конгрес українських націоналістів	Рябченко Валерій Миколайович	м. Чернігів, пр-т Миру, 52/39, р.179-455
18.	Конституційно-демократична партія	Розмаріцина Тамара Михайлівна	м. Чернігів, вул. Горького, 17, кв. 45
19.	Ліберальна партія України	Андрос Сергій Олександрович	м. Чернігів, пр-т Перемоги, 87, тел. 164-601, (ф)17-80-40,
20.	Ліберальна партія України (оновлена)	Василенко Тетяна	м. Чернігів, вул. Пролетарська, 4/87 тел. р.10-14-46

21.	Ліберально-демократична партія України	ГОЙ Ірина Миколаївна	м. Чернігів, вул. Горького, 17/43
22.	Молодіжна партія України	Тройна Василь Іванович	м. Корюківка, вул. Пушкіна, 37 т. 8(044)450-67-83
23.	Народна Екологічна партія	Першин Максим Станіславович	м. Чернігів, вул. Пухова, 115/15
24.	Народна партія	Ковальов Василь Олексійович	м. Чернігів, пр. Миру, 14 тел. заст. 4-32-69
25.	Народна партія вкладників та соціального захисту	Допірчук Валерій Іванович	м. Чернігів, І пров. Механізаторів, 6 (або 8), тел. 3-96-23, 7-49-22
26.	Народний рух України	Лабазов Віктор Станіславович	м. Прилуки, вул. Київська, 200/9 тел.(237) 3-42-97
27.	Народний рух України за єдність	Кузьменко Ярослав Михайлович	м. Чернігів, вул. Малиновськог о, 38/7, тел.ф. 3-20-96, 4-07-36
28.	Народно-демократична партія	Максак Володимир Іванович	м.Чернігів, пр.Миру, 17 (ф) 174-335
29.	Організація українських націоналістів в Україні	Дьогтяр Владислав Володимирович	м. Чернігів, вул. 2- га Кордівка, буд. 6/1
30.	Партія "Відродження"	Цвир Валерій Олександрович	м. Чернігів, вул. Мстиславська, 57
31.	Партія вільних селян і підприємців України	Федорін Олександр Олександрович	м. Чернігів, п-т Перемоги, 95/ кім. 54
32.	Партія Всеукраїнського об'єднання лівих "Справедливість"	Михайличенко Олексій Олександрович	м. Чернігів, вул. Щорса, 65 тел. 8(246)4-14-16
33.	Партія "Демократичний Союз"	Мельник Анатолій Іванович	м. Чернігів, пр. Миру, 19

			тел. р.17-99-53
34.	Партія державного нейтралітету України	Бакалов Гліб Валерійович	м. Чернігів, вул. Кошового, 25\18
35.	Партія "Єдина Україна"	Гудименко Олександр Володи- мирович	м. Чернігів, вул. Кирпоноса,29
36.	Партія "Жінки України"	Березенко Віта Миколаївна	м. Чернігів, вул. 50 років СРСР, буд. 10-а, кв.2
37.	Партія захисників Вітчизни	Заїка Валерій Максимо- вич	м. Чернігів, 3-й провулок Криво- носа, 1/60, т.д. 5- 51-94
38.	Партія Зелених України	Булах Олександр Григоро- вич	м. Чернігів, вул. Пушкіна, 16, офіс 7-45-97, 176- 693
39.	Партія мусульман України	Абдужабаров Бадрутдін Пайду- лайович	вул.Шевченка, 42, оф.25, т. 106-040
40.	Партія "Народна влада"	Сташко Борис Васи- льович	м. Чернігів, вул. Мстиславське, буд.. 50, кв. 82
41.	Партія "Національно- демократичне об'єднання "Україна"	Малишенко Олександр Віталійо- вич	м. Чернігів, пр-т Миру, 271-а, кв. 145
42.	Партія національно- економічного розвитку України	Мироненко Віктор Петрович	м. Чернігів, пр- т Перемоги, 133, тел. 10-15-73
43.	Партія "Наш дім Україна"	Шестак Олександр Михай- лович	м. Чернігів, вул. Освіти, 6/45, т.д.3- 72-22
44.	Партія "Нова генерація України"	Ковальов Сергій Вікторович	м. Чернігів, вул. Пролетарська, 4/87, тел. 7-27-00, 6-45-04
45.	Партія патріотичних сил України	Середа Сергій Іванович	м. Чернігів, пр- т Перемоги, буд..

			149, кв. 60
46.	Партія пенсіонерів України	Кузьменкова Галина Артемівна	м. Чернігів, вул. Д. Ібарури, 80 кв.114, р. 5-30-23
47.	Партія "Прагматичний вибір"	Тарасовець Олександр Петрович	м. Чернігів, вул. Доценко, 136/13, т.р. 4-24-01, 7-50- 72, 178-887
48.	Партія приватної власності	Прохоренко Валерій Миколайо- вич	м. Чернігів, пр. Миру, 56, кв. 30 т. 10-11-92
49.	Партія промисловців і підприємців України	Колесник Костянтин Іванович	м.Чернігів, вул.Одинцова, 25 (ф) 3-43-44
50.	Партія регіонів	Петренко Борис Михайлович	м. Чернігів, вул. Горького, 23 кім. 302-303, т. 7- 41-18, 165-100;
51.	Партія розбудови, правозахисту недержавних організацій України – "Партія правозахисту"	Машир Олександр Іванович	м. Чернігів, пр. Миру, буд. 180-а, кв. 1
52.	Партія "Руський блок"	Громов Олег Геннадійович	м. Чернігів, вул. Волковича, 8, кв. 14,
53.	Партія "Русько-Український Союз"	Лепеха Алла Григорівна	м. Чернігів, вул. Белова, 14/31
54.	Партія "Свободи"	Безкровний Валерій Федорович	м. Чернігів, вул. Красносільського, буд.. 18 тел.р.176- 984
55.	Партія "Солідарність"		гром.прийм. 171- 631
56.	Партія "Соціал-демократичний Союз"	Огей Володимир Микола- йович	м. Чернігів, вул. Гетьмана Полубо- тка, 6 тел. 2-20-99
57.	Партія Соціального Захисту	Святцький Едуард Михайлович	м. Чернігів, вул. Щорса, 10/36, т. 4-16-66

58.	Партія "Союз"	Саганевич Олександр Валенти- нович, заст. Леус Лариса Вікторівна.	м. Чернігів, вул. Одинцова, 9
59.	Партія "Союз Труда"	Зевченко Олександр Олексан- дрович	м. Чернігів, вул. П'ятницька, 23, кв. 4
60.	Партія Християнсько- Демократичний Союз	Півченко Сергій Володимиро- вич	м. Чернігів, пр-т Перемоги, 87, тел. 164-601
61.	Політична партія Всеукра- їнське об'єднання "Гро- мада"	В.о. Насон Володимир Семено- вич	м. Чернігів, пр-т Перемоги, 39, к. 11 тел. в.о. 3-04-36 (170-197)
62.	Політична партія "Громадський контроль"	Перепеча Віктор Іванович І заст. Петрова Тамара Іванівна	м. Чернігів, вул. Щорса, 37а, кв.4, тел.(д) 2-16- 59, І заст. 60-36-15
63.	Політична партія "Держа- ва"	Рибак Олександр Васильо- вич	м. Чернігів, вул. Шевченка, 106, кв. 74
64.	Політична партія малого і середнього бізнесу Укра- їни	Яхимович Георгій Валентино- вич	м. Чернігів, вул. Заводська, 6 тел. 184-158, 199- 650, 199-606
65.	Політична партія "Молода Україна"	Овчар Володимир Степа- нович	м. Чернігів, вул. Доценка, 23/23 тел. 3-42-91
66.	Політична партія "Народний Союз Наша Україна"	Атрошенко Владислав Анатолі- йович	м. Чернігів, вул. Пушкіна, 16 тел. 114-669 (пр), 114- 671(орг), 114- 672(ідеол), 114- 670(бух)
67.	Політична партія "Нова політика"	Бей Олександр Анатолі- йович	м. Чернігів, пр. Миру, 68

68.	Політична партія "Партія за військових"	Півоварський Віктор Дементійович	м. Чернігів, вул. Щорса, буд. 22, кв. 14
69.	Політична партія "Реформи і порядок"	Приходько Володимир Валентинович	м. Чернігів, вул. Молодчого, 44/34, тел. 4-51-14
70.	Політична партія "Слов'янський народно-патріотичний союз"	Маруфенко Микола Костянтинівич	м. Чернігів, п-т Миру, 53, оф.553, тел.10-11-92
71.	Політична партія "Союз анархістів України"	Гузій Наталія Тимофіївна	м. Бобровиця, вул. І. Франка, 58
72.	Політична партія "Третя сила"	Донець Микола Петрович Гаврутенко Олександр Анатолійович	м. Чернігів, п-т Миру, 235, заст.. 3-81-50
73.	Політична партія "Трудова Україна"	Головач Петро Михайлович	м. Чернігів, Комсомольська, 27, кім. 320, офіс 7-49-53
74.	Політична партія "Яблуко"	Кошель Ірина Віталіївна	м. Чернігів, вул. Пролетарська, 4/88
75.	Прогресивна соціалістична партія України	Донець Іван Михайлович	м. Чернігів, вул. Пухова, 114а, т. 95-18-95
76.	Республіканська партія України	Бабак Галина Михайлівна	м. Чернігів, пр. Миру, 21а, к.71
77.	Республіканська християнська партія	Баличев Валерій Валерійович	м. Чернігів, вул. Підвальна, 7, кв. 8
78.	Селянська партія України	Шостак Михайло Степанович	м. Чернігів, Олександрівка, вул. Комарова, 7-а, т.3-67-95
79.	Слов'янська партія	Ніколаєв Володимир Дмитрович	м. Чернігів, вул. Комсомольська, 13, кв. 10
80.	Соціал-демократична партія України (об'єднана)	Мельничук Валентин Васильович	м. Чернігів, пр. Перемоги, 139/601-609, тел. 3-61-22

81.	Соціалістична партія України	Рудковський Микола Миколайович	пр. Миру, 16, кв.23 174-229, 175-587
82.	Соціал-національна партія України	Соловей Сергій Вікторович	м. Чернігів, вул. Поліська, 7, тел. 16-30-98
83.	Соціально-екологічна партія "Союз. Чорнобиль. Україна."	Лігун Анатолій Михайлович	м. Чернігів, вул. Гетьмана Полуботка, 70, кв.2, т. 4-92-15
84.	Соціально-християнська партія	Захарченко Анатолій Юрійович	м. Чернігів, вул. Щорса, 59/2
85.	Трудова партія України	Смаглюк Анатолій Петрович	м. Чернігів, вул. Любецька, 6/76 тел. 7-33-34
86.	Українська народна партія	Ступак Володимир Федорович	14000, м. Чернігів, вул. Щорса, 4, тел. 1-75, 4-43-36, 7-51-60
87.	Українська національна консервативна партія	Ярмак Валентина Вадимівна	м. Чернігів, вул. Незалежності, 60, кв. 6
88.	Українська партія "Єдність"	Нагайчук Василь Янкович	м. Чернігів, вул. 1 Травня, 163/74
89.	Українська партія Справедливості – СВІЧА	Беляєв Володимир Олександрович	м. Чернігів, вул. Коцюбинського, 82, тел. (р.) 95-85-61
90.	Українська політична партія "Християнський рух"	Христовчук Парасковія Миколаївна	м. Ніжин, вул. Тімірязєва, 6
91.	Українська республіканська партія "Собор"	Койдан Василь Андрійович	м. Чернігів, Рокосовського, 8/44, тел. р.7-71-84
92.	Українська селянська демократична партія	Прохоренко Микола Олексійович	м. Чернігів пр. Миру, 53/546, т.10-11-92, т/ф 10-12-36

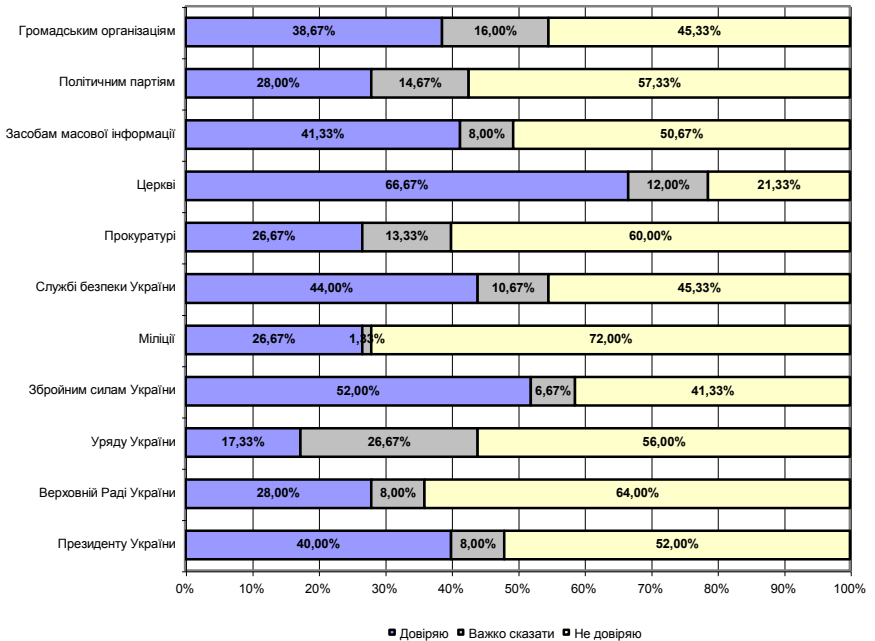
93.	Українська соціал-демократична партія	Романова Наталія Андріївна	м. Чернігів, вул. Пролетарська, 4/72, тел. 6-70-42
94.	Християнсько-демократична партія України	Пономаренко Ніна Борисівна	м. Чернігів, вул. Мечникова, 34
95.	Християнсько-ліберальна партія України	Верхогляд Юрій Євгенович	м. Чернігів, про- спект Миру, 49, тел. 10-13-68
96.	Політична партія "Всеукраїнський патріотичний союз"	Рябов Ігор Будимирович	м. Чернігів, вул. Горького,49
97.	Українська партія "Зелена планета"	Колобова Марія Олексіївна	м. Чернігів, пр-т Миру, б.157-Б, кв.56
98.	Політична партія "Нова демократія"	Баранов Микола Петрович	м. Чернігів, вул. Долорес Ібарурі, буд. 80, кв.92
99.	Українська консервативна партія	Утиро Наталія Олександрівна	м. Чернігів, вул. Коцюбинського, 42
100	"Політична партія Справедлива Україна"	Молочко Тарас Вікторович	м. Чернігів, вул.Горького, 84, кв.174
101	Партія Захисту пенсіонерів України	Данільченко Сергій Леонідович	м. Чернігів, вул. П.Морозова, буд.2, кв.2

ДУМКИ І ПОГЛЯДИ ЧЕРНІГІВЦІВ, жовтень 2005 р.

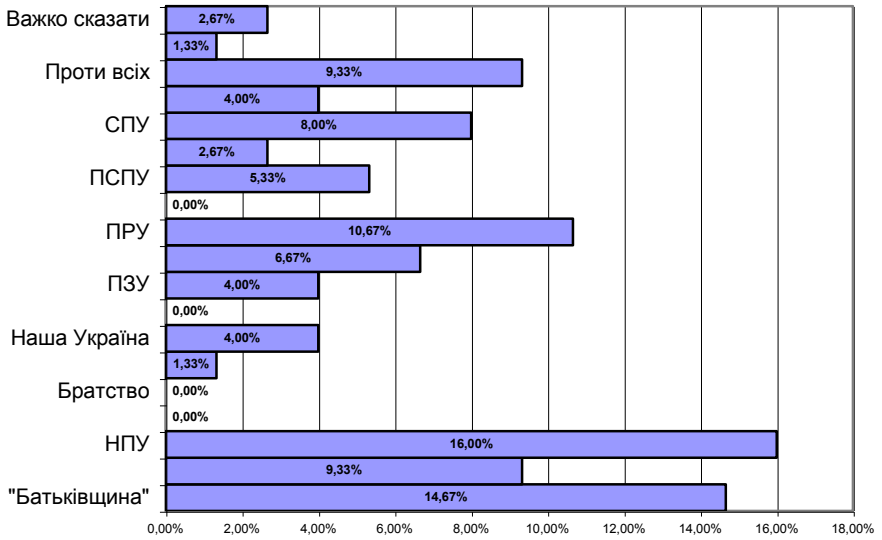
Рівень довіри до державних інститутів

За даними опитування дорослого населення м.Чернігова та Чернігівського району, проведеного ЧММГО "МОЛОДІЖНИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЦЕНТР" 1-2 жовтня 2005 р.

Методом інтерв'ю опитано 750 респондентів віком від 18 років.

Виборчі рейтинги політичних партій в регіоні

СОЦІОЛОГІЧНЕ ОПИТУВАННЯ
"СПІЛКИ УКРАЇНСЬКИХ МОЛОДІЖНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ"

Партійна організація	Лідер	Кількість прихильників	
		7 липня	19 жовтня
Батьківщина	Юлія Тимошенко	12,5%	18%
Партія Регіонів	Віктор Янукович	21,5%	15,6%
Соціалістична Партія України	Олександр Мороз	5,9%	12%
Народний союз "Наша Україна"	Віктор Ющенко	20,3%	11,7%
Комуністична партія України	Петро Симоненко	5%	11,5%
Народна партія	Володимир Литвин	5,9%	8,3%
Партія промисловців і підприємців України	Анатолій Кінах	4,6%	5,5%
Соціал-демократична партія України (о)	Віктор Медведчук	1,1%	3%
Прогресивна соціалістична партія	Наталія Вітренко	2%	2,3%
Українська Народна партія	Юрій Костенко	0	1%
Партія "Трудова Україна"	Валерій Коновалюк	0,7%	0,9%
Селянська партія України	Тетяна Засуха	0	0,2%
Партія зелених України	Віталій Кононов	0	0,1%
Народно-демократична партія	Валерій Пустовойтенко	0,3%	0,1%
Жінки за майбутнє	Валентина Довженко	0	0,1%

Додаток 4

**ФОКУС-ГРУПА СЕРЕД НАЧАЛЬНИКІВ РАЙОННИХ
ВІДДІЛІВ З ПИТАНЬ ВНУТРІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ
ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ
(03.05.2005)**

Район (місто)	Ічнянський	Козелецький	Менський
Найбільш впливові політичні партії у Вашому районі (місті)	СПУ	НСНУ	СПУ
	УНП	КПУ	КПУ
	ВО "Батьківщина"	НРУ	СДПУ (о)
	НСНУ	Справедливість	НП
	СДПУ (о)	УНП	ВО "Батьківщина"
	НП	ПНЕРУ	
	Трудова Україна	ВО "Батьківщина"	
	ВО "Жінки за майбутнє"	СДПУ (о)	
	КПУ		
Вкажіть у порядку зменшення 5 найбільш рейтингових політичних партій району	СПУ	НСНУ	Партія регіонів
	УНП	СДПУ (о)	"Собор"
	ВО "Батьківщина"	ВО "Батьківщина"	УНП
	НСНУ	НРУ	
	НП	КПУ	
Офіси яких партій існують у вашому районі	СПУ	СДПУ (о)	СелПУ
	УНП	СПУ	НСНУ
	СДПУ (о)	НРУ	НП
	НП	УРП	СДПУ (о)

Найбільш впливові лідери у вашому районі

НСНУ	Гордійко В.М.	Француз В.І.	
УНП	Карпенко В.П.		Магула В.Г.
СДПУ (о)	Слоницька Л.О.	Савенко О.А.	Невжинський В.М.
СПУ	Шпуліна М.І.		
ВО "Батьківщина"	Іващенко В.В.		
"Справедливість"		Михайліченко О.О.	
НРУ		Тополь М.Ф.	
НП			Соломко А.В.
"Солідарність"			Ємець В.М.
КПУ			
РПУ			
СелПУ			
"Собор"			
Трудова Україна			
партія Регіонів			
ПРП			
ВО "Жінки за майбутнє"			

Городнянський	Прилуцький	Талалаївський	Бобровицький	Носівський
ВО "Батьківщина"	ВО "Батьківщина"	СПУ	СПУ	УНП
НСНУ	НСНУ	КПУ	КПУ	НП
СПУ	СПУ	УНП	НРУ	СПУ
КПУ	УНП	ВО "Батьківщина"	НСНУ	КПУ
НП	НП	НП	НП	ВО "Батьківщина"
УНП	ПНЕРУ		УНП	НСНУ
СелПУ	СелПУ			НРУ
СДПУ (о)	НРУ			
Собор				
Трудова Україна				
ПСПУ				
НСНУ	НСНУ	КПУ	СПУ	УНП
СПУ	ВО "Батьківщина"	УНП	НСНУ	НП
ВО "Батьківщина"	СПУ	СПУ	НП	СПУ
КПУ	НП	НП	УНП	ВО "Батьківщина"
НП	СелПУ		КПУ	КПУ
НП	НРУ	СПУ	СДПУ (о)	СПУ
СелПУ	СПУ	УНП		НСНУ
СПУ	КПУ	НП		НП
УНП	ВО "Батьківщина"			
КПУ	НСНУ			
НСНУ	ПЗВ			

Найбільш впливові лідери у вашому районі

Жадченко Л.І.	Несторенко О.В., Швед А.В.		Овчинніков В.В.	
Голубовський В.П.	Василюк О.І.	Опришко В.А.	Терещенко М.М.	Андрієнко М.П.
	Білаш ВІ		Федорова ОФ	
Верхуша П.І.	Яременко С.В.			
	Лабазов В.С.			
Кожушко І.І.			Велігорський А.І.	Красно- сізьський А.Г.
Бабасєв М.П.		Книш М.В.		
	Синенко Г.Г.			
	Герасименко Л.С.			

Ріпкиський	Н.-Сіверський	Бахмацький	Семенівський
НП	СПУ	НП	ВО"Батьківщина"
НСНУ	КПУ	СПУ	НП
СелПУ	ВО"Батьківщина"	ВО"Батьківщина"	НСНУ
ВО "Батьківщина"	СДПУ (о)	КУН	СПУ
ВО "Жінки за майбутнє"	ПСПУ	Собор	УНП
НДП	НСНУ	СДПУ (о)	НРУ
КПУ		НСНУ	КПУ
СДПУ (о)		УНП	СелПУ
НП	ПСПУ	НСНУ	КПУ
НСНУ	СДПУ (о)	СПУ	СПУ
ВО "Батьківщина"	ВО "Батьківщина"	НП	ВО "Батьківщина"
СПУ	СПУ	ВО "Батьківщина"	НП
СДПУ (о)	КПУ	КПУ	НСНУ
НП	СПУ	НП	Союз
НСНУ	КПУ	СПУ	НП
СДПУ (о)	НСНУ	КПУ	ВО "Батьківщина"
		УНП	НСНУ
		НСНУ	
		СДПУ (о)	
		ПНЕРУ	

Найбільш впливові лідери у вашому районі

Лемешко Ю.І.			Майданський Я.Д.
		Сорока В.М.	
Павлов В.О.	Коваленко С.В.	Ткаченко В.І.	
	Даніленко-Олексів О.С.		
Кононенко В.О.	Рахманий М.Л.	Плюйко М.К.	
Корж В.Б.		Кухаренко В.М.	Євменов С.В.
	Петренко М.П.		
Жук О.Г.			
		Журавель М.Д.	
		Полянський П.І.	

Чернігівський	Коропський	Щорський	Корюківський
НП	ВО "Батьківщина"	КПУ	НСНУ
НСНУ	КПУ	СПУ	СПУ
ВО "Батьківщина"	НДП	НП	ВО "Батьківщина"
СДПУ (о)	НП	НСНУ	ВО "Жінки за майбутнє"
КПУ	НСНУ	УНР	КПУ
	СПУ	ВО "Батьківщина"	НП
	УНП	ВО "Жінки за майбутнє"	Партія Регіонів
	СелПУ		ПРП
	Трудова Україна		
НСНУ	НП	КПУ	НСНУ
ВО "Батьківщина"	ВО "Батьківщина"	СПУ	СПУ
НП	УНП	НП	НП
КПУ	СПУ	НСНУ	ВО "Батьківщина"
СПУ	НСНУ	УНР	КПУ
	КПУ	КПУ	НСНУ
	СПУ	СПУ	
	УНП	НСНУ	
	ВО "Батьківщина"	УНР	
	Союз	СДПУ (о)	
	СелПУ		
	Трудова Україна		

Найбільш впливові лідери у вашому районі

	Шкурко І.В.		Мелашенко Б.В., Савченко А.І.
		Божок Г.Н.	
			Акусок А.Г
			Харченко
		Василечко С.І.	
	Демиденко П.М.		Хроленко В.Д.
		Кліщенко Т.	Ющенко М.П.
			Попель В.Д.
			Мойсенко Л.Я.
			Верещака Л.В.

Куликівський	Чернігів
НСНУ	НП
СПУ	УНП
КПУ	ВО "Батьківщина"
НП	СПУ
УНП	ПСПУ
ВО "Батьківщина"	КПУ
	СДПУ (о)
	партія Регіонів
	Держава
	НСНУ
	ПРП
	СелПУ
УНП	НП
НП	СПУ
КПУ	ВО "Батьківщина"
НСНУ	КПУ
СПУ	ПСПУ
СПУ	

Зразок анкети
місцевих осередків політичних партій
(на прикладі УНП)

1. Керівництво партії (прохання вказати точну назву виконавчого органу)

Посада в партії	ПІБ	Дата обрання	Місце роботи, посада
1. Голова обласного осередку	Ступак Володимир Федорович	19.10.2003 р.	Народний депутат України
2. Керівник облвиконкому	_____	_____	_____
3. Керівник осередку, м. Чернігів	Куровська Лариса Дмитрівна	12.10.2003 р.	Музичне училище, викладач
4. Керівник міськвиконкому, м. Чернігів	_____	_____	_____
5. Керівник районного осередку, м. Щорс	Василечко Сергій Іванович	07.10.2003 р.	Приватний підприємець
6. Керівник районного осередку, м. Бобровиця	Терещенко Микола Миколайович	05.10.2003 р.	Школа, вчитель

За бажанням вкажіть:

а) Інших лідерів/посадових осіб вищезазначених осередків:

Панченко Іван Федорович – заступник голови обласної організації УНП, помічник-консультант народного депутата України;
Удод Любов Григорівна – заступник голови Щорської райорганізації УНП, заступник голови райдержадміністрації

б) Найбільш відомих в регіоні людей, які є членами Вашої партії:

Посада в партії (якщо є)	ПІБ	Дата обрання, членство в партії	Місце роботи, посада
Заступник голови обл. організації	Гаврилов Володимир Миколайович	з 1998 р.	Чернігівська філія Європейського університету, директор
Член Проводу обл. організації	Калковська Надія Миколаївна	з 1998 р.	Рудківська школа, вчитель
Член Ради обл. організації	Канівець Віктор Іванович	з 1996 р.	Інститут економіки та управління, доктор сільськогосподарських наук

2. Кількісний та кадровий склад політичної партії

№		Область	м.Чернігів	м.Щорс	м.Бобрівця
1.	Кількість зареєстрованих осередків	412	26	17	9
	у т.ч. в 2005 р.	119	3	5	2
2.	Кількість членів партії (орієнтовно)	5100	320	210	180
3.	Скільки працівників постійно працює в офісі				
4.	Скільки членів партії працює на керівних посадах в органах місцевої влади	11	3	1	—
5.	Скільки членів партії є депутатами різних рівнів				
6.	Чи створені представниками партії групи/фракції в радах різних рівнів так/ні- (необхідне обведіть), кількість членів (за бажанням)	<u>так</u> кількість 1	<u>ні</u>	<u>ні</u>	<u>ні</u>

Прохання, в доповнення до таблиці, вкажіть:

а) по п.2 – як ведеться облік: **заява, облікова картка, чл. квиток** (необхідне обведіть);

б) по п.4 – за необхідністю списки можуть бути розширені

Посада в партії (якщо є)	ПІБ	Дата обрання/членство в партії	Місце роботи, посада
Заступник голови обласної організації	Івашко Людмила Григорівна	з 2000 р.	Управління екології, заступник начальника
Член Ради міської організації	Ткаченко Володимир Михайлович	з 2002 р.	Заступник голови Деснянської райради
Голова районної організації	Андрієнко Микола Петрович	з 1991 р.	Носівська РДА, голова
Голова районної організації	Васюк Володимир Юхимович	з 1992 р.	Срібнянська РДА, голова
Голова районної організації	Опришко Володимир Андрійович	з 1992 р.	Талалаївська РДА, голова

в) по п.6

Орган місцевого самоврядування	ПІБ уповноваженого групи/фракції	Дата реєстрації групи/фракції	Місце роботи, посада
Куликівська рада	Чава Микола Порфирівич	20.03. 2003 р.	ПТУ, бібліотекар

3. Матеріально-технічне забезпечення партії

а) Наявність офісного приміщення:

	Адреса	Телефон	Факс	e-mail	WEB-сторінка
Обласний осередок	м. Чернігів, вул. Щорса, 4	4-43-36 7-51-60	4-43-36	unp@ok.net.ua	www.unp.net.ua
Міський, м. Чернігів	----//----//----//---- //----	----//----	----//----	----//----	_____
Районний, м. Щорс	м. Щорс, вул. 30 років Перемоги, 2-а	_____	_____	_____	_____
Районний, м. Бобровиця	м. Бобровиця, вул. Незалежності, 44	_____	_____	_____	_____

Наявність офісних приміщень у районах (вказіть кількість):
20

б) Наявність офісної техніки, при наявності поставте знак "+" або за бажанням їх кількість у відповідній графі

	Комп'ю-тер	Факс	Копіюва-льна тех-ніка	Апаратура для про-ведення масових заходів	Власний транс-порт партії	Наявні власні ЗМІ
Обласний осередок	+	+	+	+	+	+
Міський, м.Чернігів	+		+	+		
Районний, м.Щорс	+			+		
Районний, м.Бобровиця	+					

Вкажіть іншу техніку, наявну у партії:

відсутня

При наявності власних ЗМІ вкажіть:

Назву: "Сіверщина"

Тираж: 15000

Тел. 4-92-83

Періодичність: один раз на тиждень

Редактор, ПІБ: Антоненко Петро Якович

Дата реєстрації: 1992 р.

Адреса для листування: м.Чернігів, вул.Воровського, 20

4. Громадська активність партії на місцевому рівні (м. Чернігів)

1. Заходи, проведені у II та III кварталах 2005 р.

1) Збір підписів на захист української мови
2) Збір підписів на підтримку визнання ОУН-УПА
3) Мітинг-концерт до Дня Незалежності України
4) Збори первинних осередків партії у м.Чернігові

2. Наявність публікацій про заходи та інформації про партійну організацію у ЗМІ протягом II та III кв. 2005 р. (вказіть ЗМІ та дату публікації).

Газета "Сіверщина" – кожен номер про заходи обл. орган. УНП
"Деснянська правда", "Гарт" – у вересні про обрання В.Ступака народним депутатом

3. Заяви, звернення, пропозиції, інші інформаційні документи до виборців протягом II та III кв. 2005р.

Звернення до учасників Коаліції "Сила народу" з пропозицією об'єднати зусилля на місцевих виборах - 2006р.
Звернення у газеті "Сіверщина" з приводу негативної оцінки проведення фестивалю слов'янської єдності у с.Сеньківка

4. Пропозиції до органів місцевої влади різних рівнів, щодо вирішення соціально-економічних проблем протягом 2002-2005 р.р.

1) Відмова будівництва "Метрограду"
2) Реформування житлово-комунального господарства та підвищення якості послуг, що надаються ЖЕКами
3) Покращення умов для розвитку малого та середнього підприємництва

5. Чи налагоджена робота із зверненням громадян, громадських організацій, тощо:

Наявність громадської приймальні, так/ні (необхідне обведіть)

Тел. 7-51-60

Адреса: м.Чернігів, вул.Щорса, 4

Графік прийому: Понеділок - П'ятниця з 9.00 до 18.00

Яким чином і ким вона ведеться :

Реєстрація звернень громадян, прийом виборців помічниками-консультантами народного депутата України

Які громадські організації Ви вважаєте партнерами:

Товариство "Просвіта", Всеукраїнське об'єднання ветеранів, Українська Студентська Спілка, Українська Народна Молодь

Місцеві чинники, які формують мету та цілі діяльності осередку партії на сучасному етапі:

1) Рівень життя жителів міста.
2) Патріотизм, національна самосвідомість.
3) Можливість впливу на органи влади (мітинги, звернення, пропозиції).

Вкажіть ці цілі:

1) Захист інтересів громадян м.Чернігова
2) Відстоювання національно-демократичної ідеології
3) Зміна депутатів міськради на кандидатів від УНП, шляхом виборів 2006р.

4. Громадська активність партії на місцевому рівні (м. Щорс)

1. Заходи, проведені у II та III кварталі 2005 р.

1) Збір підписів на захист української мови
2) Збір підписів на підтримку визнання ОУН-УПА
3) Створення первинних осередків УНП у селах району

2. Наявність публікацій про заходи та інформації про партійну організацію у ЗМІ протягом II та III кв. 2005р. (вказіть ЗМІ та дату публікації).

Жовтень 2005р.; райгазета "Промінь", стаття про зустріч помічника народного депутата Олексія Пія з учнями Щорської гімназії

3. Заяви, звернення, пропозиції, інші інформаційні документи до виборців протягом II та III кв. 2005р.

--

4. Пропозиції до органів місцевої влади різних рівнів, щодо вирішення соціально-економічних проблем протягом 2002-2005 р.р.

--

5. Чи налагоджена робота із зверненням громадян, громадських організацій, тощо:

Наявність громадської приймальні, так/ні (необхідне обведіть)

Тел. ---

Адреса: м.Щорс, вул. 30років Перемоги, 2-а

Графік прийому: Понеділок, середа, п'ятниця з 9.00 до 15.00

Яким чином і ким вона ведеться :

Прийом громадян секретарем районної організації УНП

Які громадські організації Ви вважаєте партнерами:

Товариство "Просвіта", Українська Народна Молодь
--

Місцеві чинники, які формують мету та цілі діяльності осередку партії на сучасному етапі:

1) Підтримка місцевого товаровиробника
--

2) Захист інтересів селян, фермерів

Вкажіть ці цілі:

Створення фракцій депутатів УНП у місцевих органах влади шляхом перемоги на місцевих виборах 2006р.

Дякуємо за співпрацю

4. Громадська активність партії на місцевому рівні (м. Бобровиця)

1. Заходи, проведені у II та III кварталі 2005р.

1) Збір підписів на захист української мови
2) Збір підписів на підтримку визнання ОУН-УПА
3) Створення первинних осередків УНП у селах району

2. Наявність публікацій про заходи та інформації про партійну організацію у ЗМІ протягом II та III кв. 2005р. (вказіть ЗМІ та дату публікації).

3. Заяви, звернення, пропозиції, інші інформаційні документи до виборців протягом II та III кв. 2005 р.

4. Пропозиції до органів місцевої влади різних рівнів, щодо вирішення соціально-економічних проблем протягом 2002-2005 р.р.

5. Чи налагоджена робота із зверненням громадян, громадських організацій, тощо:

Наявність громадської приймальні, так/ні (необхідне обведіть)

Тел. _____

Адреса

Графік прийому

Яким чином і ким вона ведеться:

--

Які громадські організації Ви вважаєте партнерами:

Товариство "Просвіта"

Місцеві чинники, які формують мету та цілі діяльності осередку партії на сучасному етапі:

1) Захист інтересів селян
2) Підтримка працівників бюджетних установ (вчителів, медиків, захист своєчасних виплат їм заробітної плати

Вкажіть ці цілі:

Створення фракцій депутатів УНП у місцевих органах влади шляхом перемоги у місцевих виборах 2006 р.

Місто Чернігів

СПИСОК
найбільш рейтингових та розгалужених
міських організацій політичних партій
(станом на 19.10. 2005 р.)

№ п/п	Назва партії	Дата легалізації	Адреса, телефон	Кільк. П.О.	Кільк. членів	Керівник (ПІБ), місце роботи
1.	ВО "Батьківщина"	№ 95-р 15.03. 00	м. Чернігів, вул. Белінського, буд.11, офіс 1-5 4-15-72	15 2- рай.	1304 бю- ро-9	Глушенко Світлана Сергіївна – голова, пенсіонерка заступник Юрченко Валерій Іванович
2.	"Жінки за майбутнє" Всеукраїнського політичного об'єднання	№ 2 16.08. 01	м. Чернігів, вул. Горького, 23/211, 7-71-39, 176-560 вул. Шевченка, 105а	14	3630	Бас Ніна Павлівна, Голова правління ЗАТ "Берегиня", голова міської організації
3.	Комуністична партія України	№ 208-р 14.12. 93	м. Чернігів, вул. Воровського, 20 176-829	2- рай.	411	Петрущенко Михайло Миколайович-перший секретар, Новольотов Віктор Григорович – пенсіонер Безбородов Володимир Ілліч
4.	Народний рух України	№ 81-р 15.03. 01	м. Чернігів, пр. Миру 251/66 13-34-27 4-12-14 7-48-37	2	125	Максимонько Володимир Болеславович – гол. лікар обласного шкір. вен. диспансеру

№ п/п	Назва партії	Дата легалізації	Адреса, телефон	Кільк. П.О.	Кільк. членів	Керівник (ПІБ), місце роботи
						Шацький Анатолій Олексійович- заступник
5.	Народно-демократична партія України	№ 398-р 26.09.00	м. Чернігів, пр. Миру, 17 17-63-69		197	Бакшун Іван Миколайович
6.	Партія "Регіонів"	№ 34/ 6 21.05.01	м. Чернігів, вул. Полуботка, 6 7-41-18		684	Вінніченко Володимир Федорович - в. о. голови
7.	Прогресивна соціалістична партія України	№ 26 14.12.01	м. Чернігів, вул. Пухова, 114-а 4-11-54	55	90 міськ ком. - 7	Бричєєв Вадим Опанасович - секретар міськкому Семікаш Віктор Михайлович – пенсіонер, заступник
8.	СДПУ(о)	№ 496-р 13.11.97	м. Чернігів, пр. Перемоги, 139/609 2-21-82 2-16-45	32	1284	Славєць Анатолій Васильович – голова спостережної ради ВАТ "ЕКСОН" – секретар, перший заступник Яхимець Микола Михайлович
9.	Соціалістична партія України	№ 48-р 05.02.98	м. Чернігів, вул. Старобілоуська 25 б т. 2-15-49 174-229 пр. Миру 16/23	2	240	Тандура Володимир Миколайович, заступник голови. Голець Віталій Віталійович, ст. викладач ЧДПУ ім. Т.Г.Шевченка

№ п/п	Назва партії	Дата легалізації	Адреса, телефон	Кільк. П.О.	Кільк. членів	Керівник (ПІБ), місце роботи
10.	Народна партія України	№319-р 25.07. 97	м.Чернігів, вул. 1 Травня, 180 т.3-04-60 2-40-42 3-71-64 д. 5-49-61	13	252	Паламар Василь Петрович – заст. Начальника обласної лікарні держ. Ветеринарної медицини Заст. Кеня М.А.
11.	Українська народна партія	№ 163-р 26.04. 00	м. Чернігів, вул. Щорса, 4 4-43-36 7-51-60	22 2-рай	300 рада-15	Куровська Лариса Дмитрівна – голова, викладач музичного училища заступники Черняков Сергій Васильович, Галковська Надія Миколаївна, Лащевський Анатолій Романович

Звіт проекту

**Громадський моніторинг діяльності осередків політичних партій
Чернігівщини**

Підписано до друку: 30.10.2005 р.

Тираж 300 пр.

Чернігівський громадський комітет захисту прав людини

14000, м. Чернігів, вул. Горького 57/1

Свідоцтво ДК 1907 від 18.08.2004 р.

Надруковано на поліграфічній базі СПД Чаус В.О.